

Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Лабораторія методики художньо-естетичної освіти

Т. В. Кібалова

**Про викладання музичного мистецтва
в загальноосвітніх навчальних
закладах області
у 2013/2014 навчальному році**
Інструктивно-методичний лист

Миколаїв 2013

Т. В. Кібалова

**Про викладання музичного
мистецтва в загальноосвітніх
навчальних закладах області у
2013/2014 навчальному році**
Інструктивно-методичний лист

Автор: *Т. В. Кібалова*, методист лабораторії методики художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Рецензент: *І. М. Бєлова*, заступник директора з науково-педагогічної роботи Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти

Рекомендовно науково-методичною радою Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти,
протокол від .18.06.13.№ 3.

Про викладання музичного мистецтва в загальноосвітніх навчальних закладах області у 2013/2014 навчальному році : інструктивно-методичний лист / Т. В. Кібалова. – Миколаїв : ОІППО, 2013. – с.

© Лабораторія методики художньо-естетичної освіти

©Лабораторія редагування та видавничої діяльності Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти
2013

ЗМІСТ

- Методичні рекомендації щодо вивчення дисциплін художньо-естетичного циклу у 2013/2014 навчальному році. Музичне мистецтво.....
- Сучасні вимоги до викладання музичного мистецтва в загальноосвітніх навчальних закладах України
- Програма з музичного мистецтва для початкової школи. 2 клас.....
- Календарно-тематичне планування уроків музичного мистецтва. 2 клас.....
- Програма з музичного мистецтва для основної школи. 5 клас.....
- Календарно-тематичне планування уроків музичного мистецтва. 5 клас.....
- Про викладання музичного мистецтва у 2013/2014 навчальному році.....
- Особливості оцінювання результатів навчання.....
- Навчально методичне забезпечення викладання предмета «Музичне мистецтво».....
- Викристання комп'ютерних мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва.....
- Матеріально-технічне оснащення кабінету.
- Інтеграція навчальних занять із музичного мистецтва в позакласну, позашкільну музично-творчу діяльність.....
- Розвиток дитячої творчості: різноманітні форми і види.....
- Підвищення фахової та професійної майстерності учителя музичного мистецтва
- *Курси підвищення кваліфікації.....*
- *Семінари.....*
- *Участь учителів музичного мистецтва у фестивалях та конкурсах.....*
- *Експериментально-дослідна робота вчителів музичного мистецтва.....*
- *Міжнародні та Всеукраїнські школи методичного досвіду.....*
- Рекомендації.....

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО ЦИКЛУ У 2013/2014 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ. МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

Художньо-естетичний цикл

Сьогодні мистецтво в системі сучасної освіти розглядається як суттєвий компонент загальної освіти школяра. Його могутній пізнавальний і виховний потенціал пов'язаний з естетичною природою, завдяки якій досягаються потаємні найскладніші процеси духовного життя людини, її внутрішнього світу.

Сучасне навчання, і мистецьке зокрема, ґрунтується на засадах особистісно-зорієнтованого і компетентнісного підходів, визначених в основних нормативних документах освіти – державних стандартах, навчальних планах, програмах.

Початкова школа

2013/2014 навчальний рік – другий рік упровадження нових навчальних програм для початкової школи, створених відповідно до нового Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого Постановою КМУ від 20.04.2011 № 462. Відповідно, вивчення мистецьких дисциплін у 1–2 класах здійснюватиметься **за новими навчальними програмами, затвердженими** МОН України (наказ від 12.09.2011 № 1050): «Музичне мистецтво» авт. Л. А. Хлебнікова, Дорогань Л. О., Івахно І. М., Кондратова Л. Г., Корнілова О. В., Лобова О. В., Міщенко Н. І.; «Мистецтво» авт. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Очеретяна Н. В., Дмитренко О. М.

Програми розміщені на веб-сайті Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua), видруковані у видавництві «ВД «Освіта», 2012 р. та фаховому науково-методичному журналі «Мистецтво та освіта» (№№ 1–4 за 2012 рік).

Учні 3–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів у 2013/2014 навчальному році опановуватимуть мистецтво за навчальними програмами 2006 р. в. (К.: «Початкова школа», 2006):

- «Мистецтво» (авт. Масол Л. М., Белкіна Е. В., Оніщенко О. І., Очеретяна Н. В., Рагозіна В. В.);
- «Музика» (авт. Ростовський О. Я., Хлебнікова Л. О., Марченко Р. О.);
- «Музика» (авт. Лобова О. В.);
- «Образотворче мистецтво» (авт. Любарська Л. М., Вовк Л. В.).

Відповідно до нових навчальних програм авторськими колективами, переможцями Всеукраїнського конкурсу рукописів підручників для учнів 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів, поетапно створюються навчально-методичні комплекти (підручник, робочий зошит) відповідно для кожного класу і з кожного навчального предмета:

- «Мистецтво» авт. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Очеретяна Н. В. вид-во «Генеза»;
- «Музичне мистецтво» авт. Аристова Л. С., Сергієнко В. В., вид-во ВД «Освіта»;
- «Музичне мистецтво» авт. Лобова О. В., вид-во «Школяр»;
- «Образотворче мистецтво» авт. Калініченко О. В., Сергієнко В. В., вид-во ВД «Освіта»;
- «Образотворче мистецтво» авт. Трач С. К., Резніченко М. І., вид-во «Навчальна книга-Богдан».

Нове покоління підручників характеризується багатим ілюстративним рядом – репродукції творів різних видів мистецтва, світлина, наочність виконання практичних завдань з образотворчого мистецтва, вокальних вправ з музичного мистецтва тощо. У підручниках уміщено основний навчальний (текстовий та ілюстративний) матеріал, який учні мають опанувати на уроках.

Більшості підручників притаманний діалогічний виклад навчального матеріалу: система запитань і завдань спонукатиме дітей до творчості, спілкування, роздумів, залучення до спільної мистецької діяльності. Крім того, у деяких підручниках уведено казкові персонажі, які допомагатимуть учням осягати таємниці мистецтва – Музикус і Тріольчик (у підручнику авторів Аристової Л. С. і Сергієнко В. В.), чарівниця Гармонія, королева Композиція, принц Декор та пан Колорит (авторів Калініченко О. В. і Сергієнко В. В.), Барвик і Лясолька (у підручнику інтегрованого курсу «Мистецтво»).

У 2013/2014 навчальному році нові підручники отримають учні 2-го класу. Кожен з підручників повністю реалізує вимоги навчальної програми, разом з тим має свої особливості.

Зміст підручника інтегрованого курсу «**Мистецтво**» структуровано відповідно до доміантних ліній – музичне мистецтво, образотворче мистецтво, кожне з яких реалізує основні види діяльності на уроці: сприймання мистецтва та художньо-практична діяльність (спів, малювання), які сприяють опануванню учнями провідної теми року «Краса природи в мистецтві». У підручнику вміщено різноманітні види завдань, які спонукатимуть розвиток творчості дитини – створи мелодію,

інструментальний та ритмічний супровід, «оживи картину», «створи звукові картини» «придумай і виконай ролі» тощо. Для мотивації творчості учнів у підручнику також вміщені віршики, загадки. Завдання на порівняння та знаходження відповідностей, завдання «допоможи Барвику/Лясольці..», «розкажи своїм друзям, рідним..» тощо мотивуватимуть пізнавальну активність маленьких школярів. У додатку підручника вміщено цікаву мистецьку абетку, а також ноти та тексти пісень для вчителя.

Підручник **«Музичне мистецтво»** для 2 класу загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Аристова Л. С., Сергієнко В. В.) є концептуальним продовженням серії підручників для початкової школи цього авторського колективу. Підручник структуровано відповідно до вимог програми за 4 розділами – «Типи музики», «Виразжальне та зображальне в музиці», «Основні музичні жанри», «Мова музики», що визначає зміст і наповненість конкретних тем-уроків. Структура підручника містить кілька блоків: пояснення нового матеріалу, що відбувається у формі діалогічної бесіди між казковими персонажами – мудрим чарівником Музикусом, веселим хлопчиком Тріольчиком і мешканцями країни Музики (королевою Мелодією та королем Ритмом, паном Темпом і феєю Динамікою); завдання і запитання для сприймання музики (*Слухаємо музику*); завдання для виконання пісень і поспівок (*Співаємо разом*); запитання для закріплення матеріалу, більшість з яких мають діяльнісний та ігровий характер (*Фантазуємо, граємо, жартуємо*).

Ілюстрації, подані у підручнику, репрезентують насамперед мистецькі шедеври, а фотографії, вміщені з дидактичними цілями, полегшують засвоєння закономірностей музичного мистецтва. У нотному додатку для вчителя подані ноти та тексти пісень.

Підручник **«Музичне мистецтво. 2 клас»** автора Лобової О. В. дає змогу ознайомити школярів зі звуковою природою, джерелами та різновидами музичного мистецтва; змістовим і емоційним багатством, виразжальними і зображальними можливостями вокальних та інструментальних, програмних і непрограмних творів; з інтонаційною природою, основними елементами мови музики й особливостями її розвитку; вивільнити навчальний процес від зайвої механічної роботи, розвивати аналітичне мислення, забезпечити диференційований підхід у засвоєнні знань. У той самий час підручник дозволяє вчителю, що творчо працює з класом, застосовувати свої методичні прийоми, використовуючи для цього довідкові матеріали.

Наголошуємо, що робота з підручником повинна бути одним з видів діяльності учнів на уроках мистецьких дисциплін.

У 2013/2014 навчальному році з метою пробудження й поглиблення в учнів початкової школи інтересу до художнього пізнання через різноманітні форми мистецької діяльності; розкриття внутрішнього потенціалу кожного учня, незалежно від рівня його мистецьких здібностей; виховання впевненості у власних можливостях пізнавати навколишній світ і мистецтво, створюючи власні інтерпретації творів; релаксації як забезпечення емоційного комфорту дитини з 2013/2014 навчального року з предметів художньо-естетичного циклу **вводиться мотиваційна шкала оцінювання учнів**, тобто оцінювання без балів.

Об'єктами перевірки та оцінювання (мотиваційними критеріями) у процесі навчання мистецьких дисциплін є:

- інтерес до уроків художньо-естетичного циклу та мистецтва загалом;
- спрямованість діяльності на сприймання, пізнання творів та власну творчість;
- самовідчуття спроможності і повновартості себе та інших в реалізації художніх потреб, що вирішальною мірою залежить від мудрості й розважливості вчителя;
- ініціативність, що передбачає свободу творчого виявлення, активне включення у творчий процес на уроках, прагнення застосування набутого досвіду у позаурочний час.

Звертаємо увагу на те, що відповідно до Типових навчальних планів для початкової школи з вивченням російської чи іншої мови національної меншини, спеціалізованої школи з поглибленим вивченням іноземних мов (додатки 2–5 до наказу МОН України від 10.06.2011 № 572) на вивчення предметів художньо-естетичного циклу передбачено 1 навчальна година. Проте, для повної реалізації вимог державного стандарту початкової загальної освіти (освітня галузь «Мистецтво») **рекомендуємо використовувати додатково 1 годину за рахунок варіативної складової навчального плану.**

З метою підвищення якості викладання навчальних предметів художньо-естетичного циклу у початковій школі, під час комплектації педагогічних працівників рекомендується передбачити годинне навантаження з музики, образотворчого мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» насамперед учителів, які мають спеціальну освіту за дипломом (учитель музики, учитель образотворчого мистецтва).

Основна і старша школа

З 2013/2014 навчального року починається поступовий перехід основної школи на новий зміст освіти, визначений Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти (затверджений постановою КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1392).

Звертаємо увагу, що відповідно до нових Типових навчальних планів, затверджених наказом МОН України від 03.04.2012 № 409, освітня галузь «Мистецтво» реалізується навчальними предметами «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво» або інтегрованим курсом «Мистецтво», **рішення про що приймає загальноосвітній навчальний заклад.**

У 2013/2014 навчальному році на новий зміст навчання переходять учні 5-х класів, які навчатимуться за новою навчальною програмою **«Мистецтво»** авт. Л. Масол, О. Коваленко, Г. Соцька, Г. Кузьменко, Ж. Марчук, О. Константинова, Л. Паньків, І. Гринчук, Н. Новікова, Н. Овіннікова), що розміщена на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua), та видрукована у фаховому науково-методичному журналі «Мистецтво та освіта» (№ 1–2 за 2013 рік).

Структура програми «Мистецтво» забезпечує цілісність змісту мистецької освіти в основній школі. Програма складається з блоків відповідно до навчальних предметів: «Музичне мистецтво» і «Образотворче мистецтво» або інтегрований курс «Мистецтво».

Програма побудована за тематичним принципом. Логічна послідовність тем за роками навчання (однакова і для автономного викладання музичного та образотворчого мистецтва, і для інтегрованого курсу) охоплює такі ключові естетичні категорії, як **види, жанри, стилі** мистецтва. Спільна тематика кожного року розподіляється на окремі теми варіативно, адже змістове наповнення конкретизується відповідно до специфіки кожного з блоків програми.

У кожному з блоків програми висвітлено зміст і вимоги кожного з навчальних предметів освітньої галузі, а також визначено компетентності, що діти набувають на кінець кожного навчального року відповідно з кожного навчального предмета.

Програма передбачає творче ставлення вчителя до змісту і технологій навчання, поурочного розподілу навчального художнього матеріалу. Він має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та співу, орієнтуючись на навчальну тематику та критерій їх високої художньої якості, а також розробляти художньо-практичні й ігрові завдання для учнів, враховуючи програмні вимоги, мету уроку, дбаючи про цілісну драматургію уроку.

Відповідно до нової програми почалося створення нового покоління підручників для школи II ступеню. Зокрема, відповідно до результатів Всеукраїнського конкурсу рукописів підручників Міністерством рекомендовано використовувати у навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів такі підручники для 5 класу:

- «Мистецтво» (інтегрований курс) авт. Л. Масол, вид-во «Світоч»;
- «Музичне мистецтво» авт. Л. Масол, Л. Аристова, вид-во «Сиция»;
- «Музичне мистецтво» авт. Л. Кондратова, вид-во «Навчальна книга-Богдан»;

Зміст підручника інтегрованого курсу **«Мистецтво»** авт. Л. Масол побудовано за моделлю поліцентричної інтеграції мистецьких знань; це передбачає інтегрування домінантних змістових ліній – музичного та образотворчого мистецтв, які органічно поєднуються в єдиний тематичний цикл на основі естетико-світоглядних орієнтацій, і збагачуються елементами хореографії, театру, кіно, які входять до мистецько-синтетичної змістової лінії.

За умов інтеграції навчального матеріалу на світоглядному (тематичному) рівні домінантні змістові лінії – музичне та образотворче мистецтво – зберігають відносну автономність, адже кожному з них присвячено окремі блоки підручника і кожний послідовно реалізує в рамках спільної теми дидактичні завдання, притаманні опануванню мови саме цього виду мистецтва.

Зокрема, учні під час сприймання та інтерпретації музики мають усвідомити такі основоположні поняття музичного мистецтва, як елементи мови музики і музичні засоби виразності у 5 класі (мелодія, ритм, лад, темп, тембр, динаміка, регістр). З-поміж основ образотворчого мистецтва учні 5-го класу в процесі сприймання та власної практичної діяльності опановують такі важливі поняття, як засоби виразності графіки (крапка, лінія, пляма, штрих), живопису (теплі й холодні основні та похідні кольори й відтінки), форма й розмір предметів, розташування зображень на аркуші (формат, композиція, лінія горизонту, плановість), види й специфіку декоративно-ужиткового мистецтва (орнамент, стилізація, декор, розпис, вишивка, кераміка, народна іграшка тощо). Із синтетичними видами мистецтва – театром, кінематографом, хореографією, цирком, а також різноманітними художніми явищами сучасності, що репрезентують яскравий синтез і взаємодію мистецтв – знайомить учнів, відповідно до програми, другий розділ підручника. Зміст підручника побудований за діалогічним принципом – інформаційні блоки перемежуються різними видами запитань і завдань. У підручнику виділені також окремі рубрики-узагальнення, де завдання структуровані за рівнем складності.

Зміст підручника **«Музичне мистецтво»** авт. Л. Масол, Л. Аристової, що розкриває тему навчального року – «Види і синтез мистецтв», структуровано за чотирма розділами: «Музика як вид мистецтва», «Народна музика», «Професійна музика», «Взаємодія музики з іншими видами мистецтва». Специфікою даного підручника є тематичне об'єднання параграфів, що дає можливість організувати роботу за умов різної кількості годин. У підручнику запропоновані особистісно орієнтовані рубрики, що відображають формування відповідних компетентностей на уроках музичного мистецтва: «Я у світі музики: сприймаю, розумію»; «Я у світі музики: співаю, відчуваю» (тут подаються тексти пісень і ноти); «Я у світі музики: досліджую, дію».

У підручнику текстові матеріали про музику тісно пов'язані з візуальним рядом (репродукції картин, фотографії, малюнки, схеми, таблиці) і з практичними завданнями: дослідити, поміркувати й визначити ті чи інші музичні явища, створити власні варіанти трактовки пісні, творів.

Ілюстрації, подані в підручнику репрезентують насамперед мистецькі шедеври, а фотографії, уміщені з певними дидактичними цілями, полегшують засвоєння закономірностей музичного мистецтва, його складних понять. Вони підсилюють практичну спрямованість навчання і є важливим джерелом художньої інформації, засобом розвитку естетичного смаку, музичної культури, уміння «чути музику».

Зміст підручника **«Музичне мистецтво»** авт. Л. Кондратової побудовано за діалогічним принципом: подання навчального матеріалу через спілкування головних персонажів підручника (хлопчика Богдана – жителя України, який розкриває історію й сучасні тенденції української національної культури, та дівчинку Христину, котра мешкає в одній із країн Європи та розповідає про історію й особливості зарубіжної світової культури). У зміст підручника введено завдання з розвитку дитячої творчості, пропозиція до виконання цікавих творчих проєктів на кожному уроці (індивідуальних, парних, групових та колективних), завдяки яким учні матимуть змогу набути дослідницьких умінь, навичок і самостійно працювати над обраною темою (що збігається з темою уроку) за поданим алгоритмом.

Звертаємо увагу на те, що відповідно до Типових навчальних планів для спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов, з поглибленим вивченням предметів технічного (інженерного) циклу, спеціалізованих шкіл, гімназій, ліцеїв, колегіумів, класів з поглибленим вивченням окремих предметів (додатки № 3, 4, 5, 8 до наказу МОН України від 03.04.2012 № 409 «Про затвердження Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня») на вивчення

предметів художньо-естетичного циклу передбачено 1 навчальна година. **З метою повної реалізації вимог освітньої галузі «Мистецтво» державного стандарту рекомендуємо** використовувати додатково 1 годину за рахунок варіативної складової навчального плану.

Учні 6–8 класів у 2013/2014 навчальному році продовжуватимуть навчатися за навчальними програмами «Музичне мистецтво. 6–8 кл.» (авт. Б. Фільц та ін.), «Мистецтво. 6–8 кл.» (авт. Л. Масол та ін.) (вид. «Перун», 2005 р.).

У 9 класі дисципліною художньо-естетичного циклу є художня культура, яка вивчається за програмою «Художня культура» авт. Л. Масол, Н. Миропольська (вид. «Перун», 2005 р.; www.mon.gov.ua). Її зміст є логічним узагальненням вивченого учнями на уроках мистецьких дисциплін у 1–8 класах та пропедевтикою подальшого вивчення художньої культури у старшій профільній школі. **Звертаємо увагу**, що відповідно до рекомендацій Міністерства (лист МОН України від 27.01.2009 № 1/9-55), зважаючи на мистецьке наповнення змісту предмета, місцевим керівним органам освіти рекомендовано під час комплектації педагогічних працівників передбачити годинне навантаження з художньої культури *насамперед учителів музичного чи образотворчого мистецтва*.

З художньої культури у 2013/2014 навчальному році учні 9 класу працюватимуть за одним з трьох підручників: авт. Л. Масол; авт. Л. Климова; авт. Н. Назаренко та ін.

Учні 10–11 класів відповідно до обраного профілю навчання опановуватимуть художню культуру за програмами рівня стандарт, академічного та профільного рівня авт. Л. Масол, Н. Миропольська, що міститься в Збірнику програм з художньо-естетичного циклу для 5–11 класів (вид. «Перун», 2005 р.), Збірнику програм для профільного навчання (вид. «Оберіг», 2009 р.) та розміщена на офіційному веб-сайті МОН України (www.mon.gov.ua).

Навчально-методичне забезпечення, рекомендоване Міністерством до використання в навчальних закладах, зазначено у Переліках навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, розміщених на офіційних веб-сайтах МОНмолодьспорту (www.mon.gov.ua) та Інституту інноваційних технологій і змісту освіти (www.iitzo.gov.ua).

Нагадуємо, що відповідно до наказу МОН України від 02.08.2012 № 882 «Про використання навчально-методичної літератури у загальноосвітніх навчальних закладах», загальноосвітнім навчальним закладам дозволяється використовувати в організації навчально-виховного процесу тільки ту навчальну літературу, якій надано відповідний гриф

МОН України або схвалення для використання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Предмети мистецтва в загальноосвітній школі мають важливе естетико-виховне спрямування, якому підпорядковуються дидактичні завдання, тому вчитель має сприяти зростанню в учнів інтересу до мистецтва, розвитку здатності емоційно реагувати на художні твори і знаходити в них особистісний смисл. Отже, головне надзавдання вчителя – створити захоплюючу емоційно піднесену атмосферу, щоб кожний урок став справжнім уроком мистецтва, надихав учнів на творчість – в особистісній і соціокультурній діяльності.

Уроки предметів художньо-естетичного циклу доцільно будувати за методом емоційної (художньо-педагогічної) драматургії, який спрямований на активізацію емоційного ставлення школярів до мистецтва. Цей метод сприяє створенню атмосфери зацікавленості, живого інтересу до уроку. Його основна функція полягає, насамперед, у тому, щоб допомогти учням зрозуміти, пережити досвід емоційно-естетичного ставлення до навколишнього світу, втілений в образній структурі твору мистецтва, окрім того цей метод покликаний робити процес пізнання мистецтва цікавим і захоплюючим.

Наголошуємо на тому, що навчальна діяльність учнів із дисциплін художньо-естетичного циклу у 1–8 класах може проводитись у різних формах, проте примусове виконання учнями письмових домашніх завдань, написання рефератів тощо є недоцільним і несприятливим для організації творчої мистецької діяльності.

Основним видом домашніх завдань у 5–8-х класах із предмета «Музичне мистецтво» мають бути завдання на слухання та інтерпретацію музики в навколишньому середовищі. Учителю необхідно передбачати також домашні завдання з музики, які повинні бути не репродуктивного, а творчого характеру і орієнтувати школярів на роботу з різними джерелами інформації (створення малюнків; підбір літературного і зорового рядів до музичних творів; складання ескізів костюмів персонажів опер, балетів, мюзиклів; оформлення афіш програм концертів, колажів; складання віршів, випуск газет і журналів; драматизація, інсценування, створення презентацій, попури тощо).

Художня культура

Навчання художньої культури має базуватися на положенні: *«Головне – не кількість інформації і набутих знань, а накопичення особистісного художньо-естетичного досвіду»*.

Саме тому рекомендуємо педагогам художньої культури перейти із площини монологічного викладу навчального матеріалу у площину конструювання діалогу між учнями. Цьому сприятиме використання різноманітних форм роботи на уроці, зокрема, **інноваційних** художньо-педагогічних технологій – інтегративних, проблемних, інтерактивних (дискусії, диспути), проектних (індивідуальні, групові та колективні проектні завдання), переважно замінюючи монологічну форму подачі матеріалу на діалогічну.

Звертаємо увагу, що проектна діяльність має організовуватися на добровільних засадах: це стосується як вибору теми й обсягу пошукової роботи, так і форм презентації.

В умовах особистісно-орієнтованого навчання головним завданням вчителя стає зацікавити учнів предметом, віднайти завдання, які відповідатимуть і здібностям, і можливостям кожного школяра. Проектну діяльність учнів треба ретельно планувати, поетапно відстежувати й оцінювати результати. Учителеві доцільно стежити за виконанням проектів, допомагати учням організовувати свою роботу, вчасно коректувати її, консультувати в разі виникнення труднощів.

Крім того, у старшій профільній школі важливим постає завдання *професійної орієнтації учнів*.

Для цього слід зокрема у профільних класах посилити практичну спрямованість курсу через систему спеціальних творчих завдань із урахуванням інтересів учнів, які водночас виконують функцію «професійних випробувань» з метою реалізувати й перевірити здібності учнів. Ознайомленню зі світом мистецьких професій (реставратора, мистецтвознавця, архітектора, картографа, дизайнера, критика тощо) допоможуть завдання типу: розробити дизайн власного кишенькового годинника; конкурс моделей одягу з використанням елементів, винайдених французькими модельєрами, конкурс лібрето балету, відгуків (рецензій) на переглянутий фільм тощо. Безумовно, кожний педагог може самостійно розробити аналогічні зразки практичних завдань-випробувань.

У 9-х та 11-х класах предмет «Художня культура» може складатися під час **державної підсумкової атестації** як предмет за вибором в основній та старшій школі, та як профільний предмет в 11 класі (для учнів, які навчалися у класах з профільним навчанням).

У загальноосвітніх навчальних закладах (класах, групах) із поглибленим вивченням предметів, спеціалізованих навчальних закладах, ліцеях, гімназіях, колегіумах таким предметом за вибором може бути той, що вивчався поглиблено.

Державна підсумкова атестація з художньої культури проводиться відповідно до рекомендацій Міністерства. Підготовкою до успішного складання державної підсумкової атестації може бути системне застосування на уроках художньої культури типів завдань, запропонованих у збірниках для державної підсумкової атестації – завдання на порівняння, узагальнення і систематизацію, здійснення мистецьких аналогій, аналіз-інтерпретацію мистецьких творів, створення міні-проектів.

Основними і обов'язковими видами діяльності на уроках, як уже зазначалося, має бути сприймання і аналіз-інтерпретація творів мистецтва та мистецька діяльність учнів (вокально-хорова, художньо-практична, творча). Тому оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюється за основними видами діяльності на уроках відповідно до Критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів, затверджених наказом МОН України від 13.04.2011 № 329 «Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти».

Порядок заповнення сторінок класного журналу та оцінювання навчальних досягнень учнів 5–11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів здійснюється відповідно до наказу МОН від 03.06.2008 № 496 «Про затвердження Інструкції з ведення класного журналу учнів 5–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів».

Домашні завдання з художньої культури можуть бути практично-творчого чи дослідницько-пошукового характеру (зокрема, виконання проектів, добір асоціативного (візуального, музичного) ряду, підготовка сценарію позакласного заходу, упорядкування картотеки тощо).

Допрофільна підготовка учнів та поглиблене вивчення предметів художньо-естетичного циклу

Особливістю допрофільної підготовки учнів у галузі шкільної художньо-естетичної освіти є її наскрізність та наступність.

Важливу роль в допрофільній підготовці відводиться факультативним курсам та курсам за вибором, що реалізуються за рахунок годин варіативної складової навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів.

Переважна більшість факультативних курсів та курсів за вибором вивчаються учнями впродовж кількох років і взаємодоповнюють один одного за змістом.

Поглиблене вивчення мистецьких дисциплін – запорука якісної допрофільної підготовки учнів основної школи, що в подальшому дасть їм можливість свідомо обрати профіль навчання. У старшій школі вивчення обраних учнями факультативних курсів та курсів за вибором допомагатиме їм визначитися із вибором майбутньої професії. Вивчення факультативних курсів та курсів за вибором організовується за умови наявності бажання учнів їх вивчати і створення належних умов для їх опанування. Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України сформовано та рекомендовано два збірники програм факультативних курсів та курсів за вибором для спеціалізованих загальноосвітніх шкіл музичного та художнього профілю (вид. «Ранок», 2009 р.). Пропоновані в збірниках програми можуть використовуватися не лише в спеціалізованих школах, а й у *будь-яких загальноосвітніх навчальних закладах для допрофільної підготовки учнів.*

До збірника програм факультативних курсів та курсів за вибором музичного спрямування увійшли програми з навчання гри на бандурі, електронних музичних інструментах, програми з ритміки, хорового класу, основ культурології, театру, музичного краєзнавства та інші.

У збірнику програм художнього спрямування представлено програми з художньої праці, дизайну, графіки, креслення, українського народного мистецтва, історії образотворчого мистецтва, етикету тощо.

Для спеціалізованих загальноосвітніх шкіл музичного і художнього профілю підготовлені збірники програм із профільних предметів (вид. «Ранок», 2009 р.). До збірника програм музичного профілю увійшли програми профільних предметів: музична грамота і сольфеджіо, хоровий та сольний спів, музична література, історія музичного мистецтва, музичний інструмент. Збірник програм художнього профілю складають програми з рисунку, живопису, композиції, комп'ютерна графіка,

ліплення, художньої праці.

Профільні предмети реалізують цілі, завдання і зміст конкретного профілю. Вони належать до інваріантної складової навчального плану, тобто є обов'язковими для учнів, які навчаються в спеціалізованій школі з поглибленим вивченням окремих предметів.

Залежно від особливостей та умов роботи, спеціалізований загальноосвітній навчальний заклад може вносити необхідні корективи щодо вивчення профільних предметів і курсів, зокрема може перерозподіляти час між курсами профільного циклу.

З новими досягненнями в царині культури, мистецтва і мистецької педагогіки можна ознайомитися на сторінках фахового журналу «Мистецтво та освіта». Журнал друкує нові навчальні програми, інформаційні матеріали, методичні рекомендації та розробки, а також нотні додатки, що покликані допомагати в реалізації змісту освітньої галузі «Мистецтво» в шкільному навчально-виховному процесі.

Результатом навчання учнів у школі у галузі художньо-естетичної освіти має стати не тільки система художніх знань і вмінь, на що традиційно спрямовувалась мистецька освіта попередніх десятиліть, а також система особистісних художньо-естетичних **цінностей** і **компетентностей** – важливих складників естетично розвиненої особистості, що полягає в її здатності керуватися набутими художніми знаннями й уміннями, готовність використовувати отриманий досвід у самостійній практичній художньо-творчій діяльності згідно із загальнолюдськими естетичними цінностями й власними світоглядними позиціями, естетичними смаками. Вектор освіти й виховання має спрямовуватись у площину цінностей особистісного розвитку школярів на основі виявлення художніх здібностей, формування різнобічних естетичних інтересів і потреб, становлення в кінцевому рахунку творчої індивідуальності кожного учня.

СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО ВИКЛАДАННЯ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ

З 1 вересня 2013 року розпочинається другий рік упровадження нових навчальних програм для початкової школи, створених відповідно до нового Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого Постановою КМУ від 20.04.2011 № 462. Відповідно, вивчення мистецьких дисциплін у 1–2 класах здійснюватиметься **за новими навчальними програмами, затвердженими** МОН України (наказ від 12.09.2011 № 1050):

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується через навчальні предмети «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво» або інтегрований курс «Мистецтво». Зазначимо, що загальноосвітній навчальний заклад може обирати окремі курси музичного та образотворчого мистецтва або інтегрований курс «Мистецтво». Типові навчальні плани містять інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації. У загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин, у спеціалізованих школах (класах) дозволяється за рахунок загального навчального навантаження збільшувати гранично допустиме навантаження учнів до меж, встановлених санітарно-гігієнічними нормами.

Навчальні програми з музичного мистецтва для загальноосвітніх навчальних закладів. У 2013/2014 н.р., як і в попередні роки, предмети галузі «Мистецтво» будуть вивчатися за декількома навчальними програмами, а саме: **У 1–2-х класах** навчання здійснюватиметься за новими програмами, створеними відповідно до нового Державного стандарту початкової загальної освіти **«Музичне мистецтво»** Видавничий дім «Освіта», 2012 р; **«Образотворче мистецтво»** Видавничий дім «Освіта», 2012 р **«Мистецтво»** Видавничий дім «Освіта», 2012 р. **У 3–4 класах** здійснюватиметься за чинними навчальними програмами: «Мистецтво» К. : «Початкова школа», 2006; «Музика» К. : «Початкова школа», 2006.

Основна і старша школа

З 2013/2014 навчального року починається поступовий перехід основної школи на новий зміст освіти, визначений Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти (затверджений постановою КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1392).

Відповідно до нових Типових навчальних планів, затверджених наказом МОН України від 03.04.2012 № 409, освітня галузь «Мистецтво» реалізується навчальними предметами «Образотворче мистецтво», «Музичне мистецтво» або інтегрованим курсом «Мистецтво», **рішення про що приймає загальноосвітній навчальний заклад.**

У 2013/2014 навчальному році на новий зміст навчання переходять учні 5-х класів, які навчатимуться за новою навчальною програмою **«Мистецтво»** (авт. Л. Масол, О. Коваленко, Г. Соцька, Г. Кузьменко, Ж. Марчук, О. Константинова, Л. Паньків, І. Гринчук, Н. Новікова, Н. Овіннікова), що розміщена на офіційному веб-сайті Міністерства освіти і науки України (www.mon.gov.ua), та видрукована у фаховому науково-методичному журналі «Мистецтво та освіта» (№ 1–2 за 2013 рік).

МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО

1–4 класи

загальноосвітніх навчальних закладів

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма з музики для 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів розроблена відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти. Програма визначає концептуальні підходи до музичної освіти учнів початкових класів, конкретизує музично-освітні завдання, розподіляє художньо-педагогічний матеріал, враховує національні музично-педагогічні традиції та сучасні тенденції розвитку національної та світової музичної культури.

В основу програми покладено провідні положення сучасної музичної педагогіки, а саме: визначення мети загальної музичної освіти у широкому культурологічному контексті; підхід до сприймання музики як основи загальної музичної освіти; ставлення до музичного мистецтва як джерела і предмета духовного спілкування. Програмою передбачено неперервність і наступність завдань і змісту музичної освіти у початковій та основній школі; Варіативність її змісту та поліхудожність, що реалізується через встановлення зв'язків між музикою та іншими видами мистецтва.

Програма ґрунтується на таких **принципах** музичної педагогіки:

- орієнтації на духовний розвиток особистості засобами музичного мистецтва;
- зв'язку музики з життям;
- опори на три типи музики – пісню, танець, марш;
- активізації музичного мислення;
- єдності емоційного і свідомого, художнього і технічного;
- взаємодії мистецтв;
- особистісно-діяльнісного підходу, визнання самотності й самоцінності особистості учня.

У програмі реалізовано ідею загальної музичної освіти учнів на основі української національної культури. Її суть полягає у ставленні до музичного мистецтва як невід'ємної частини духовного життя народу; у зверненні до народної музичної творчості крізь призму її життєвих зв'язків із духовним, матеріальним та практичним світом людини; у розгляді української музичної культури в діалектичній єдності з музикою інших народів; у вивченні професійної музики крізь призму її фольклорних джерел; у розкритті естетичного змісту української народної і професійної

музики на основі осягнення учнями суті й особливостей музичного мистецтва.

Мета і завдання музичної освіти учнів 1-4 класів зумовлені соціальними функціями музичного мистецтва, вимогами Державного стандарту початкової загальної освіти.

Метою музичної освіти в початковій школі є формування основ музичної культури учнів як важливої і невід'ємної частини їхньої духовної культури, комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі сприймання й інтерпретації кращих зразків української та світової музичної культури, а також формування естетичного досвіду, емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва.

Ця мета конкретизується в основних **завданнях**, спрямованих на формування базових освітніх компетентностей та загальний естетичний розвиток учнів:

- введення учнів у світ добра й краси, відбитий у музичних творах, засвоєння ними початкових знань про особливості художньо-образної мови музичного мистецтва;
- розвиток чуттєво-емоційного сприйняття навколишнього світу крізь призму музичного мистецтва, прилучення учнів до животворного джерела людських почуттів і переживань, втілених у музиці;
- збагачення емоційно-естетичного досвіду учнів, підведення їх до осягнення художньо-образної суті музичного мистецтва в його найпростіших втіленнях;
- сприяння розвитку образного мислення, уяви, загальних та музичних здібностей учнів;
- формування здатності до різних видів активної музично-творчої діяльності, опанування елементарними практичними вміннями та навичками;
- формування універсальних (духовних, моральних, громадянських, естетичних) якостей творчої особистості;
- виховання ціннісного ставлення до музичного мистецтва.

Змістове наповнення програми передбачає формування в учнів світоглядних, ціннісно-орієнтаційних, навчально-пізнавальних, творчо-діяльнісних, комунікативних компетентностей, що досягається через сприймання та інтерпретацію творів народного і професійного музичного мистецтва, оволодіння досвідом художньо-практичної діяльності, розвиток творчих здібностей, потреби в міжособистісному спілкуванні та спілкуванні з творами музичного мистецтва.

Характеристика структури навчальної програми

В основу структури програми покладені різні грані музики як єдиного цілого. Програма має тематичну побудову, що дає змогу об'єднати різні види музичної діяльності учнів (сприймання музики, виконання, засвоєння необхідних музичних понять і термінів, елементарне музикування, інсценування пісень, ритмічна й пластична імпровізація тощо) на одному уроці.

Зміст і послідовність тем визначаються необхідністю розвитку в учнів здатності до співпереживання тих почуттів і станів, що виражає музика; до осягнення художньо-образної суті музичного мистецтва у найпростіших виявах, засвоєння елементів музичної мови; можливостями усвідомлення зв'язків музики з життям, набуттям ними практичного досвіду. Уміннями сприймати, аналізувати і виконувати музику учні оволодівають у тісному зв'язку із засвоєнням конкретної теми.

Тематична побудова програми (заснована на музично-педагогічній концепції Д. Б. Кабалевського) пройшла у свій час багаторічну масову експериментальну перевірку в школах України і зарекомендувала себе як найбільш доцільна.

Теми програми мають не тільки навчальний, але й музично-естетичний характер і відкривають можливість досягнення цілісності та єдності навчального процесу не лише в межах одного уроку, але й протягом семестру, навчального року і всього навчального курсу.

Базова програма передбачає свободу творчості вчителя й можливості вибору сучасних педагогічних методик. Тому у варіативних авторських концепціях назви навчальних тем, порядок та обсяг їх подання можуть бути іншими (за умови відповідності Державному стандарту). При цьому мають бути використані твори з основного, додаткового або варіативного матеріалу для слухання і виконання.

Тематична структура програми

Клас	Кількість годин
1 клас	35 (із них 4 год. – резервний час)
Тема 1. Про що розповідає музика	16
Тема 2. Музика навколо нас	19
2 клас	35 (із них 4 год. – резервний час)
Тема 1. Типи музики	8
Тема 2. Виразжальне та зображальне в музиці	8
Тема 3. Основні музичні жанри	10
Тема 4. Мова музики	9
3 клас	35 (з них 4 год. – резервний час)

Тема 1. Основні властивості музики: пісенність, танцювальність, маршовість	8
Тема 2. Інтенація	8
Тема 3. Розвиток музики	10
Тема 4. Музична форма	9
4 клас	35 (із них 4 год. – резервний час)
Тема 1. Музика мого народу	16
Тема 2. Музика єднає світ	19

Примітка. Години резервного часу можуть використовуватися на розсуд учителя, у тому числі на узагальнення тематичного матеріалу, проведення тематичного оцінювання, уроків-концертів тощо.

Найважливішим завданням уроків музики в 1 класі є послідовне збагачення музичного досвіду дітей, виховання в них навичок сприймання і виконання музики; від якості цих занять значною мірою залежить музичний розвиток молодших школярів у наступних класах.

Зіставлення музичних, літературних і візуальних образів сприятиме поліхудожньому вихованню молодших школярів. Програма розкриває емоційний зміст музики, характер творів різноманітних жанрів; допомагає учням розпізнавати життєвий зміст музичних творів, виявляти в них ознаки зображальності; на доступних і захоплюючих зразках ознайомлює з виразально-зображальними засобами музичної мови, через залучення учнів до різноманітної музичної діяльності закладає основи елементарних виконавських умінь і навичок. Пропоновані програмою музичні твори є невеликими за обсягом, із яскравими музичними образами.

Зміст програми 2 класу вводить учнів у світ пісні, танцю і маршу як головних сфер музичної образності, що пронизують усю класичну та сучасну симфонічну й камерну, вокальну й інструментальну музику; поглиблює уявлення учнів про зв'язок музики з життям, допомагає усвідомити виразальні та зображальні можливості музики, досягнути виразальне значення елементів музичної мови, повніше пізнати внутрішній світ людини, відчути красу навколишнього світу.

Програма 3 класу підводить учнів до усвідомлення пісенності, танцювальності й маршовості як найважливіших властивостей музики, що виростають із пісні, танцю й маршу і роблять музику близькою, доступною й зрозумілою людям; дає уявлення про зв'язки музики з мовою, музичну інтонацію як основу музики і носія її життєвого змісту; про музичне мистецтво, що розгортається в звуковому потоці як розподілений у часі зміст; про будову музичного твору як обрану композитором форму втілення образного змісту.

Завдання програми 4 класу – допомогти учням відчути красу

українського народного музичного мистецтва, досягнути інтонаційні особливості музики українського народу, спільні й відмінні риси народної та професійної творчості; відчутти національну своєрідність, спільне й відмінне в музиці різних народів; підвести учнів до усвідомлення ролі музики як загальнолюдської мови, яка, не потребуючи перекладу, є зрозумілою для людей різних країн.

Особливості організації навчально-виховного процесу

Основні ідеї програми, її тематична побудова й змістовна наповненість визначили особливості організації музично-освітньої діяльності учнів.

Формування музичної культури учнів - основа уроку, його зміст, який може мати різне художньо-педагогічне втілення. Цілісність уроку досягається завдяки єдності всіх складових елементів, оскільки в основу його побудови мають бути покладені не різні види діяльності, а різні грані музики як цілісного явища. Це дає можливість вносити в урок будь-які контрасти, необхідні для підтримування уваги учнів, створювати атмосферу творчої зацікавленості, узгоджувати матеріал програми з рівнем розвитку учнів.

Тематизм програми передбачає творчість учителя, який може вносити корективи щодо репертуару (у межах 10%), використовуючи додатковий, варіативний та етнорегіональний матеріал з аналогічними художньо-педагогічними якостями. Критеріями відбору музичного матеріалу є його художня цінність і захопленість для учнів, педагогічна доцільність (чогось навчати), виховна значимість (сприяти вихованню моральних ідеалів і естетичного смаку).

Тематична структура програми створює умови для досягнення цілісності уроку, єдності всіх його складових елементів, оскільки в основу цієї структури покладено не різні види діяльності учнів, а різні грані музики як єдиного цілого.

Відповідно до концепції Д. Кабалевського, проблема сприйняття музики не пов'язується з жодним окремим видом діяльності. Активне сприйняття музики – основа музичного виховання в цілому, усіх його ланок. Підхід до музичного сприймання як основи музичної освіти учнів виводить на перший план завдання аналізу й інтерпретації музичних творів. Емоційне сприйняття музики, роздуми про неї, втілення образного змісту у виконанні створюють можливість оволодівати прийомами порівняння, аналізу, узагальнення, класифікації різних явищ музичного мистецтва. Поглиблення сприймання у власне музичну сферу має відбуватися природним шляхом – від комплексного жанрово-ситуативного враження до диференційованого сприймання музичних творів. Музичне

сприймання як основа всіх інших видів музичної діяльності, у цій діяльності й розвивається, забезпечуючи загальний музичний розвиток учнів.

Музичний репертуар програми не прив'язаний до «видів діяльності», а поданий з метою розкриття навчальної теми. Водночас, у центрі уваги вчителя має бути музичний твір, сприйняття (осягнення) якого припускає спів (хоровий, ансамблевий, сольний), пластичне інтонування, музично-ритмічні рухи, гру на дитячих музичних інструментах, ігрове чотирируччя, інсценування пісень, казок, музичних «програмних» творів у контексті навчальної теми.

У програмі особливе місце відводиться хоровому співу, природному способу вираження естетичних почуттів. Навчання співу має бути тісно пов'язане з розвитком музичних здібностей і сприяти активному, зацікавленому й творчому ставленню учнів до музики. *Творча діяльність* учнів може виявлятися в розмірковуваннях про музику, в імпровізації пісенних мелодій (мовній, вокальній, ритмічній, пластичній), створенні нескладних мотивів, інсценуванні сюжетів пісень, складенні елементарних танців, темброво-ритмічних супроводів, у малюнках, доборі музичних колекцій для домашньої фонотеки тощо.

Передбачене програмою виконання музично-ритмічних рухів, спрямованих на пластичне вираження змісту музики (пластичне інтонування, вільне диригування, танцювальні рухи, крокування, „гра” на уявних музичних інструментах тощо), має розвивати музичні здібності учнів, їхню здатність емоційно й свідомо сприймати музику. Однією з форм виконавської діяльності учнів запропоновано *гру на елементарних музичних інструментах*, що сприятиме розвитку музичного слуху, уміння розрізняти ритмічні, темброві та динамічні особливості звучання.

Передбачений програмою резервний час може використовуватися вчителем для тематичної атестації учнів, проведення узагальнюючих уроків, уроків-концертів тощо.

Основним видом домашніх завдань із предмета мають бути завдання слухати музику в оточуючому середовищі і розповідати про свої враження на уроках. Доцільно рекомендувати учням слухати і дивитися протягом тижня певні музично-пізнавальні радіо- і телепередачі.

Реалізації завдань навчальної програми сприятиме позаурочне спілкування учнів із музикою: участь у музично-виховних заходах, роботі музичних гуртків, відвідування концертів і спектаклів для дітей, домашнє музикування тощо.

Примітка. Варіативний матеріал для сприймання та виконання запропонований Лобовою О. В.

Зміст навчального матеріалу та державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів

2 клас

35 год. (1 год. на тиждень), з них 4 год. - резервний час

Зміст навчального матеріалу	Державні вимоги щодо рівня загальноосвітньої підготовки учнів
Тема 1. Типи музики (8 год.) Пісня, танець, марш – основні типи музики. Роль композитора, виконавця і слухача у створенні, виконанні та слуханні музики. Виразально-зображальні можливості пісні, танцю і маршу. Різноманітність втілених настроїв і характерів в основних типах музики, їхній зв'язок із життям. Виразальні засоби, інтонаційні особливості, відмінності в характері музики маршу, пісні, танцю. Різновиди маршів, пісень, танців. Життєві обставини, за яких звучать марші, пісні, танці. Поєднання елементів різних типів музики в одному творі. Народна пісня у творчості професійних композиторів. Основні поняття і терміни: <i>пісня, танець, марш, композитор, виконавець, слухач, симфонічний оркестр.</i> <u>Виконавська і творча діяльність</u> Виконання пісень різного емоційного змісту і характеру. Створення темброво-ритмічних супроводів до пісень і танців. Пластичне інтонування характеру музики, виконання ритмічно-танцювальних рухів. Музикування на дитячих музичних інструментах. Залучення учнів до оцінки якості співу (власного чи ровесників). <u>Основний матеріал для сприймання</u> Д. Кабалевський. „Три кити”, С. Рахманінов. “Італійська полька”; Є. Адамцевич. “Запорізький марш”; М. Блантер. “Футбольний марш”; П. Чайковський. “Марш дерев’яних солдатиків”; Д. Кабалевський. “Три варіанти маршу”; Г. Татарченко. “Гей ви, козаченьки”; П. Чайковський. Вальс із балету “Спляча красуня”; Д.Шостакович. „Вальс-жарт”; Д. Кабалевський. “Танець молодого бегемота”; Л. Бетховен. “Бабак”; українська народна пісня в обробці Я. Степового “Лугом іду”; Б. Фільц. “Коломийка”, “Лемківська пісня”; П. Чайковський. “Танець із кубками” з балету “Лебедине озеро”. <u>Додатковий матеріал для сприймання</u> В. Сильвестров. „Марш”; С. Чернецький. «Зустрічний марш»; М. Степаненко. „Танок”; В.Дяченко. „Лялька танцює”; К. Дебюссі. «Колискова для слона»; Г. Гладков. „Колискова”; П. Чайковський. „Пісня без слів”; українська народна пісня „Гей, не дивуйте”; Ю. Щуровський. «Українська мелодія». <u>Варіативний матеріал для сприймання</u> Українські народні пісні й танці, троїсті музики („Козачок” та ін. на вибір); В. Подвала „Музичні загадки”; П. Чайковський. „Дитячий альбом” (пісенні, танцювальні та маршові твори за вибором); Я. Степовий „Колискова”; М. Сільванський „Сумна пісня”, „Комарики”, „Пташка і кицька”; М. Мусоргський.	<i>Учень має уявлення про:</i> основні типи музики; виразальні засоби пісні, танцю і маршу; відмінності в характері музики пісні, танцю і маршу; різновиди маршів, пісень і танців; <i>спостерігає:</i> за змінами настрою і характеру в творі; <i>розрізняє на слух:</i> різновиди маршів, пісень і танців; <i>розуміє:</i> зміст музичних творів, які звучали у класі; <i>орієнтується у</i> <i>поняттях:</i> композитор, виконавець, слухач, симфонічний оркестр; <i>усвідомлює:</i> роль композитора, виконавця, слухача у створенні, виконанні та сприйнятті музики; <i>уміє:</i> визначати настрій і характер музичних творів різних типів; виразно виконувати пісні; виражати характер і настрої музики в пластичних рухах; грати на елементарних музичних інструментах; створювати простий ритмічний супровід до пісень; <i>дотримується правил:</i> поведінки у класі; слухання музики, співу; елементарного музикування.

„Гопак” з опери „Сорочинський ярмарок”; П. Чайковський. „Вальс квітів”, „Іспанський танець”, „Марш” із балету „Лускунчик”; Ю. Щуровський „Вечір у степу”; С. Прокоф’єв. „Дощ і веселка”, „Вечір”; М. Степаненко. „Про звірів” (твори за вибором); Р. Шуман. „Сміливий вершник”, „Веселий селянин”, „Перша втрата”; М. Лисенко. „Коза-дереза” (фрагмент). <u>Основний матеріал для виконання</u> Д. Кабалевський. „Пісня про школу”; українська народна пісня „Журавель”; Ф. Колесса. „Школяр”; А. Філіпенко. „Веселий музикант”; Д. Кабалевський. «Перший клас»; поспівки «Бім-бом», «В наших класі»; А. Філіпенко. «Ой заграйте, дударики». <u>Додатковий матеріал для виконання</u> Г. Китастих. „Дитяча молитва”; М. Гайворонський. „Мова рідна”; українські народні пісні „Ой на горі жито”; „Три матусі”, „Гей ви, дітки чорнобриві”; В.Верховинець. „Гей, військо йде”, «Коло хати»; К. Мясков. «Лісові барабанщики»; М. Мельник. „Ми маленькі дударі”; О.Білаш. „Горіховий дощ”, „Нічний гість”; Б. Олексієнко. „Пісня-марш” із опери „Марійка-розгубійка”. <u>Варіативний матеріал для виконання</u> Українські народні пісні („Дибидибиди”, Ой, ходила дівчина бережком” та ін.); М. Чембержі. „До побачення, літо”; Ф. Колеса. „Школяр”; М. Катричко. „Два сноти вчили ноти”; французька народна пісня „Пастуша пісня”; В. Гребенюк. „Осінь”; А. Островський. „До, ре, мі, фа, соль...”; пісні з мультфільмів (на вибір). <u>Матеріал для музикування та, виконання в русі</u> Українські народні пісні «Женчикок-бренчикок»; «Вийшли в поле косарі»; В. Верховинець. Пісні-ігри „Діти і ведмідь”, „Цить, не плач”; „Йшла лисичка по стежинці” (поспівка); С. Рахманінов. „Італійська полька”; українська народна пісня «Дощик»; А. Філіпенко. „Веселий музикант”; М. Красев. „Зайчики”; Троїсті музики (на вибір учителя).	
Тема 2. Виразжальне та зображальне в музиці (8 год.) Життя – джерело музичного мистецтва. Виразжальні та зображальні можливості музики. Виразження музикою внутрішнього світу людини (її характеру, настроїв, почуттів, думок). Мова і музика. Зображення музикою різноманітних рухів, певних життєвих подій, картин природи, звукових сигналів тощо. Музика як мистецтво виразження, в якому зображальні деталі відіграють другорядну роль. Основні поняття і терміни: <i>динаміка, вокальна, інструментальна музика.</i> <u>Виконавська і творча діяльність</u> Виконання пісень різного емоційного змісту і характеру. Пластичне інтонування характеру музики, виконання ритмічно-танцювальних рухів. Музикування на дитячих музичних інструментах. Залучення учнів до оцінки якості співу (власного чи ровесників). <u>Основний матеріал для сприймання</u> Л. Бетховен. „Весела. Сумна”, Марш; українська народна пісня	<i>Учень має уявлення про:</i> - життя як джерело музичного мистецтва; - виразжальні та зображальні можливості музики; - спільні та відмінні риси між мовою і музикою; <i>спостерігає:</i> - настрій та характер музичного твору; <i>розуміє:</i> - різницю між виразжальними та зображальними можливостями музики; - зміст музичних творів, які звучали у класі; <i>користується:</i>

в обробці М. Леонтовича “Дударик”; Д. Кабалевський. “Три подружки”, „Монтер”; М.Глінка. «Попутна пісня»; М. Римський-Корсаков. “Політ джмеля” з опери “Казка про царя Салтана”; Е. Гріг. “Ранок” із сюїти “Пер Гюнт”; А. Мігай. ”Зимонька-зима”. <u>Додатковий матеріал для сприймання</u> П. Чайковський. «Ранкові роздуми»; М. Лисенко. “Враження від радісного дня”; Р. Шуман. “Перша втрата”, «Зима»; В. Дяченко. „Сердитий гном”, „Заводна танцівниця”; В.Самійленко. „Танцювальна”; М. Сільванський. “Пташка і кицька”; М. Завалишина. „Заводне мишеня”; М. Сільванський. „Світанок”. <u>Варіативний матеріал для сприймання</u> М. Римський-Корсаков. „Політ джмеля”, „Море” (фрагменти); В. Барвінський. „Горобчик”, „Зайчик”; В. Косенко. „Не хочуть купити ведмедика”, „Купили ведмедика”; Й .С. Бах. „Волинка”; Г.Свиридов. „Дощик”; Д. Кабалевський. „Три подружки”, „Клоуни”; С. Майкапар. „Роздуми”; П. Чайковський. „Хвороба ляльки”, „Нова лялька”; Ф. Шуберт. „Музичний момент”; М. Шуть „Приємний настрій”; українські колядки, щедрівки за вибором. <u>Основний матеріал для виконання</u> Поспівка «В нашій класі»; білоруська народна пісня “Перепілонька”; А. Філіпенко. „Веселий музикант”; Поспівка «Дзвонить дзвінок»; О. Лобова. “Колискова школі”; О. Антоняк. «Як складається пісенька»; А. Житкевич. «Семеро гномів»; М. Шуть. “Сонечко зійшло”; українська щедрівка “Ой сивая тая зозуленька”. <u>.Додатковий матеріал для виконання</u> Д. Кабалевський «Різнi діти»; В. Лепешко. „Поспішай до школи”; А. Мігай. «Колискова»;білоруська народна пісня „Савка і Гришка”; Б. Гірський. „Зайчик”; Українські народні пісні в обробці Я. Степового “Зима і Весна”, „Зайчик”, „Господарство”; М. Завалишина. „Кіт”; О.Білаш. “Окунці-стрибунці”; І. Кириліна. „Розгнівалась на літо зима”; українська народна пісня „Ой хто, хто Миколая любить”; Є. Карпенко. “Морозище”; Т. Димань. “Наколядуйте, діти, доброти”; Б. Фільц. «Під Новий рік». <u>Варіативний матеріал для виконання</u> Українські народні пісні „Українка я маленька”, „Я маленький пастушок” та ін.; В. Шаїнський. „Гра”; бразильська народна пісня „Потяг”; В. Попович. „Зійшов місяць”; Б. Савельєв. „Якщо добрий ти”; А. Філіпенко. „Кришталева зимонька”; М. Ведмедеря. „Різдво”; Т. Попатенко. „Щеня і кошеня”; пісні з мультфільмів, колядки, щедрівки (за вибором). <u>Матеріал для музикування та виконання в русі</u> Пісня-гра «Бім-бом»; Троїсті музики (на вибір учителя); українські народні пісні-ігри „Зайчику”, „Козлик”, „Я коза”, „Не сварітеся”, „Старий горобейко”, ”Мишка та кіт”, «Соловєчку, сватку, сватку»; Д. Кабалевський. „Карусель”; В. Верховинець. Пісня-гра „Щебетали горобці”.	необхідною музичною термінологією; <i>пояснює:</i> своє враження від музики; <i>порівнює (за допомогою вчителя):</i> музичні твори, знаходить в них спільне і відмінне; <i>уміє:</i> визначати емоційний зміст музичних творів, висловлювати свої враження від них; виразно виконувати пісні; оцінювати спів власний та однокласників; виражати характер і настрої музики в пластичних рухах; <i>дотримується правил:</i> поведінки у класі; слухання музики, співу; елементарного музикування.
---	--

Тема 3. Основні музичні жанри (10 год.)

Пісня, танець і марш - провідники у світ музичної образності. Музична мова як виразник образного змісту твору. Знайомство з музичними жанрами опери, балету, симфонії, концерту за допомогою пісні, танцю і маршу. Зв'язок музики з іншими видами мистецтва (опера, балет). Дитяча опера. Втілення характерів казкових персонажів у творах різних жанрів. Народна пісня у творах композиторів-класиків. Основні поняття і терміни: *п'еса, ансамбль, хор, симфонія, балет, опера, інструментальний концерт*.

Виконавська і творча діяльність

Виконання пісень і тем персонажів дитячих опер різного емоційного змісту і характеру. Участь у виконанні фрагменту дитячої опери з елементами театралізації. Пластичне інтонування характеру музики, виконання ритмічно-танцювальних рухів. Залучення учнів до оцінки якості співу (власного чи ровесників).

Основний матеріал для сприймання

Українські щедрівки і колядки у виконанні народних хорів України; Д. Кабалевський. «Впертий братик»; П. Чайковський. «Танець маленьких лебедів» (фортепіанна п'еса), фрагмент із балету «Лебедине озеро»; українська народна пісня «Журавель»; П. Чайковський. Друга симфонія (фрагмент); український народний танок «Козачок»; невідомий автор першої половини XIX ст. «Симфонія» (козачок); І. Беркович. Другий концерт для фортепіано з оркестром (II ч., фрагмент); С. Прокоф'єв. Вальс із балету «Попелюшка» (фрагмент), сцена з балету «Попелюшка»; Ж. Бізе. Марш Тореадора з опери «Кармен»; М. Завалишина. «Пісенька друзів» із опери «Коли друзі є»; М. Коваль. Сцена з другої дії опери «Вовк і семеро козенят».

Додатковий матеріал для сприймання

М. Сільванський. «Їжачок і соловейко»; П. Чайковський. Марш; «Вальс снігових півнівців» із балету «Лускунчик», Четверта симфонія (фінал); Л. Дичко. «Весна» з дитячої кантати «Пори року»; П. Чайковський. «Неаполітанська пісенька» (фортепіано), «Неаполітанський танець» із балету «Лебедине озеро»; М. Лисенко. Фрагменти з опери «Коза-дереза»; К. Стеценко. Опера «Лисичка, Котик і Півник».

Варіативний матеріал для сприймання

Українські веснянки, заклички, троїсті музики за вибором; Р. Шуман. «Зимою», «Мелодія»; С. Прокоф'єв. Симфонічна казка «Петя і вовк»; М. Коваль. «Вовк і семеро козенят», К. Стеценко. «Лисичка, Котик і Півник» (фрагменти дитячих опер за вибором); П. Чайковський. «Вальс квітів», «Іспанський танець»; М. Глінка. «Лезгінка» з опери «Руслан і Людмила»; Ж. Бізе. Увертюра, хор хлопчиків із опери «Кармен»; Е. Гріг. «Танець Анітри» із сюїти «Пер Гюнт»; Й. Гайдн. Симфонії «Сюрприз», «Годинник» (фрагменти); Ю. Щуровський. Варіації на тему української народної пісні «Ой єсть в лісі калина»; А. Вівальді. «Весна» (фрагмент концерта).

Учень має уявлення про:
оперу, балет, симфонію, концерт, симфонічний оркестр;

спостерігає:

настрій та характер музичного твору;

називає:

музичні твори, що звучали у класі, та їх авторів;

порівнює:

музичні твори, знаходить у них спільне і відмінне;

розуміє:

визначення понять: п'еса, опера, балет, симфонія, концерт, ансамбль, оркестр, хор тощо;

зміст музичних творів, які звучали у класі;

роль музичної мови як виразника образного змісту твору;

обґрунтовує:

належність твору до певного жанру;

вміє:

визначати емоційний зміст музичних творів, висловлювати свої враження від них;

висловлювати власне ставлення до музичних творів;

виразно виконувати пісні, теми персонажів дитячих опер;

оцінювати спів власний та однокласників;

користується:

музичною термінологією (у межах програмового матеріалу);

дотримується правил:

поведінки у класі; слухання музики, співу;

елементарного музикування

<u>Основний матеріал для виконання</u> К. М'ясков. "Зимонька"; М. Коваль. Хор "Семеро козенят", хор «Цілий день співаєм, граєм», теми Мама-кози і козенят із опери "Вовк і семеро козенят"; українські народні пісні „Гарний танець гопачок”, „А ми просо сіяли”; О. Янушкевич. „Добрий ранок, матусю!"; Л. Дичко. «Весна». <u>Додатковий матеріал для виконання</u> Б. Фільц. „Скоро сонечко пригріє”; І. Кириліна. “Про сіамського кота”; українська веснянка “Кривий танець”; Я. Степовий. „Зима і весна”; Н. Рубальська «У перші дні весни»; Ю. Михайленко. «Про матусю»; М. Чембержі. “Колискова для мами”; В. Іванников. “Найкраща”; О. Колодуб. “Вишиванка”; М. Лисенко. “Пісня Лисички”, “Пісня Кози”, хор “Ходім, братці, воювати” з опери “Коза-дереза”; А. Кос-Анатольський. „Берізонька”. <u>Варіативний матеріал для виконання</u> Українські народні пісні „Танок”, Ой єсть в лісі калина” та ін., веснянки та заклички за вибором; В. Рамм. „Крижана гора”; М. Ведмедеря. „Наша мова”, „Веснянка”; П. Козицький. „А вже красне сонечко”; Р. Паулс. „Алфавіт”; Я. Дубравін. „Крапельки”; В. Верменич. „Вишиванка”. <u>Матеріал для музикування та виконання в русі</u> Українська народна пісня „Горобейко і сестричка”; В. Верховинець. Пісня-гра „Сонечко”; Українська народна пісня “Журавель”; українські веснянки: “Просо”; “Огірочки”, “Льон”, “Мак”; М. Коваль. Тема Малюка та сцена з II дії опери “Вовк і семеро козенят”.	
Тема 4. Мова музики (9 годин) Музична мова як виразник образного змісту твору. Елементи музичної мови (мелодія, ритм, метр, лад, темп, тембр, динаміка, регістр тощо). Засоби музичної виразності в їх взаємодії, їх виражальне значення. Роль мелодії і супроводу в музичних творах та їх зв'язок із характером музики. Пісенність, танцювальність і маршовість в інструментальних творах. Початкові уявлення про будову музичного твору. Симфонічна казка як поєднання елементів літературного твору і музики. Інструменти симфонічного оркестру. Основні музичні поняття і терміни: <i>мелодія, супровід, ритм, метр, темп, тембр, динаміка, регістр</i>. <u>Виконавська і творча діяльність</u> Виконання пісень різного емоційного змісту, характеру і будови. Пластичне інтонування характеру музики, виконання ритмічно-танцювальних рухів. Інценування пісні-гри. Залучення учнів до оцінки якості співу (власного чи ровесників). <u>Основний матеріал для сприймання</u> Д. Кабалевський. “Зайчик дратує ведмедика”, Л. Бетховен. «Бабак», «Весела. Сумна»; П. Чайковський. “Кіт у чоботях і Біла кицька” з балету “Спляча красуня”, Танець із кубками з	<i>Учень має уявлення про:</i> особливості музичної мови, її елементи; роль та значення мелодії і супроводу в музичних творах; зв'язок між мелодією і характером музики; <i>порівнює:</i> мову музичних творів, знаходить у ній спільне і відмінне; <i>висловлює:</i> власне ставлення до змісту музичних творів; <i>розуміє:</i> залежність емоційного змісту музики від музичної мови; роль і значення основних засобів музичної виразності: мелодії, супроводу, ритму,

балету «Лебедине озеро»; Д. Кабалевський. «Монтер»; Р. Шуман. «Перша втрата»; К. Мясковський. «Ніби вальс»; Л. Бетховен. Тема з варіаціями; Ж. Бізе. Марш хлопчиків з опери «Кармен»; Б. Фільц. “Закарпатська новелета № 3 (фрагмент)”; С. Прокоф'єв. Симфонічна казка “Петя і Вовк” (основні теми).

Додатковий матеріал для сприймання

Українські трієсті музики (на вибором учителя); П. Чайковський. «Пісня жайворонка»; І. Дунаєвський. Марш із кінофільму „Веселі хлоп'ята”; Б. Фільц. “Закарпатська новелета” № 4 (фрагмент); Б. Алексеєнко. “Пісенька Марійки” з опери “Марійка-розгубійка”.

Варіативний матеріал для сприймання

С. Майкапар. „Музична шкатулочка”, „Луна в горах”; Л. Бетховен. „Бабак”; П. Чайковський. „Пісня жайворонка”; А.Хачатурян. „Дитячий альбом” (на вибір); М. Шуть. „Весняні передзвони”; А.Рубінштейн. „Мелодія”; М. Степаненко. „Дитячий зошит” (за вибором); Е. Гріг. „У печері гірського короля”; М. Глінка. „Попутна”; М. Сільванський. „Світанок”, „Ніч на річці”; К. Сен-Санс. «Карнавал тварин» («Слони», «Золоті рибки», «Королівський марш лева» та інші).

Основний матеріал для виконання

І. Арсєєв. «Крокодил і Чебурашка»; українська народна пісня “А продай, бабусю, бичка”; українська веснянка “Розлилися води”; українська народна пісня в обробці М. Дремлюги. “Як діждемо літа”; Д. Кабалевський. «Гра в гостей»; А. Мігай. “Зелений світ”; А. Кос-Анатольський. „Чабанець”.

Додаткові твори для виконання

Українські народні пісні “Пчілка”, “Ой ходила дівчина бережком”; українські веснянки “Ой ти, красна весно”, “Катерина і Василь”, “Вербовая дощечка”; О. Пахмутова. «Добра казка»; Г. Сорокопуд. “Свято Перемоги”; В. Верменич. “Калинова пісня”; О. Лобова. “Лине музика літа”; А. Житкевич. «Сопілочка з бузини».

Варіативний матеріал для виконання

Українські народні пісні „Ой, минула вже зима”, веснянки та заклички за вибором; А. Філіпенко. „Зацвіла в долині”, „Соловейко”; Б. Савельєв. „Пограємо в луну”; Н. Рубальська. „Різні барви у природи”; І. Арсєєв. „Гра в слова”; М. Катричко. „Сійся, сійся, дощику”; В. Гребенюк. „Кущ калини”; І. Тучак. „Рідний край”; пісні з мультфільмів (за вибором).

Матеріал для музикування та виконання у русі

Я. Степовий. „Засмучений зайчик”; українські веснянки „А вже красне сонечко”, “Соловесчку, сватку. сватку”, “Травка-муравка”; В. Верховинець. Пісні-ігри „Гляньте, діточки малі”, “Ой чого ти, метелику”; Д. Височковська. “Потанцюймо з нами”; А.Житкевич. «Чобітки мої червоні».

вміє:

розрізняти окремі елементи музичної мови;
виявляти пісенність, танцювальність, маршовість в інструментальних творах;
оцінювати спів власний та однокласників;

визначно виконує:

пісні, дотримуючись основних правил співу;

користується:

музичною термінологією (у межах програмового матеріалу);

дотримується правил:

поведінки у класі, на концерті, в театрі.

ОРІЄНТОВНЕ
КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ
ЗМІСТУ УРОКІВ ЗА ПРОГРАМОЮ
«МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»
2 КЛАС

(навчально-методичний комплекс (підручник та зошит)
автори Л. С. Аристова, В. В. Сергієнко)

1-й семестр Тема 1. Типи музики (8 год)							
Дата	Урок	Тема уроку	Сприйняття та інтерпретація творів музичного мистецтва	Виконання творів музичного мистецтва	Елементи інтеграції	Основні поняття	Завдання
	1	Жили-були три музичні кити	Д. Кабалевський, «Три кити»	«Пісня про школу» сл. В. Вікторова, муз. Д. Кабалевського		Музика Пісня, танець, марш	Підручник с. 9; робочий зошит с. 1.
	2	На гостини до пісні	Л. ван Бетховен, «Бабак»	«Пісня про школу» сл. В. Вікторова, муз. Д. Кабалевського, поспівка «Бім-бом»	Фр. м/ф «Кицін дім»; Фр. м/ф або к/ф «Золотий ключик або Пригоди Буратіно»	Пісня Мелодія	Підручник с. 14; робочий зошит с. 2.
	3	У королівстві співучих мелодій	Я. Степовий, «Лугом іду»	«Школяр», сл. Б. Лепкого, муз. Ф. Колесси	Фр. м/ф «Пісенька для всіх»	Пісня	Підручник с. 18; робочий зошит с. 3.
	4	Запрошує танець ...	П. Чайковський, вальс з балету «Спляча красуня»; С. Рахманінов, «Італійська полька»	«Школяр», сл. Б. Лепкого, муз. Ф. Колесси, поспівка «Ми співали»	Фр. з б-ту «Спляча красуня» Фр. м/ф «Спляча красуня»	Танець Полька	Підручник с. 22; робочий зошит с. 4.

	5	Танці жартують	Д. Шостакович, «Вальс-жарт»; Д. Кабалевський «Танець молодого бегемота»	«Ой заграйте, дударики», сл. В. Панченка, муз. А. Філіпенка		Танець Вальс	Підручник с. 26; робочий зошит с. 5.
	6	Крокуємо разом...	Д. Кабалевський, «Три варіанти маршу»; Є. Адамцевич, «Запорізький марш»	«Ой заграйте, дударики», сл. В. Панченка, муз. А. Філіпенка, поспівка «Добрий день вам, діти»	Фр. к/ф «Вогнем і мечем» Запорізький марш	Марш	Підручник с. 29, 31; робочий зошит с. 6.
	7	Марші ... для іграшок	П. Чайковський, «Марш дерев'яних солдатиків»; М. Блантер, «Футбольний марш»	«Веселий музикант» сл. Т. Волгіної, муз. А. Філіпенка	Фр. м/ф «Дитячий альбом. Марш дерев'яних солдатиків»; Фр. м/ф «Як козаки у футбол грали»	Марш	Підручник с. 34; робочий зошит с. 7.
	8	Пісня, танець і марш... зустрічаються	Б. Фільц, «Коломийка»; П. Чайковський, «Танець з кубками» з балету «Лебедине озеро»; Г. Татарченко, «Гей ви, козаченки»	«Веселий музикант» сл. Т. Волгіної, муз. А. Філіпенка, поспівка «Дзвінка пісенька»		Пісня Танець Марш	Підручник с. 38; робочий зошит с. 8.
Тема 2. Виразжальне та зображальне в музиці (8 год)							
	9	У колі музичних настроїв	Л. ван Бетховен, «Весела. Сумна»	Білоруська нар. пісня «Перепілонька»		Музика виражає	Підручник с. 43; робочий зошит с. 9.

	10	Музика і рух	М. Глінка, «Попутна пісня», М. Римський-Корсаков, «Політ джмеля» з опери «Казка про царя Салтана»	Білоруська нар. пісня «Перепілонька», поспівка «Ми крокуєм вгору»	Фр. м/ф «Казка про царя Салтана» м/ф «Політ джмеля»	Музика зображає	Підручник с. 46-47; робочий зошит с. 10.
	11	Створюємо музичні портрети	Д. Кабалевський, «Три подружки»	А. Мігай, «Зимонька-зима»		Музичний портрет	Підручник с. 50; робочий зошит с.11.
	12	Як музика малює картини природи?	Е. Гріг, «Ранок» із сюїти «Пер Гюнт»	А. Мігай, «Зимонька-зима», поспівка «Зимонька»	Фр. м/ф «Музичне шоу» (Е. Гріг «Ранок»)		Підручник с. 53; робочий зошит с.12.
	13	Який характер музики?	В. Даченко, «Сердитий гном»; М. Сильванський, «Пташка і кицька»	«Семеро гномів» сл. і музика А. Житкевича	Фр. м/ф «Білосніжка і семеро гномів» м/ф «Про те, як гном пішов з дому» фр. м/ф «На гостинах у гномів»	Характер у музиці	Підручник с. 57; робочий зошит с.13.
	14	Святкуємо разом із музикою	У. н. пісня «Ой сивая тая зозуленька» в обр. М. Леонтовича	«Семеро гномів» сл. і музика А. Житкевича, поспівка «Щедрик»		Обробка пісні	Підручник с. 61; робочий зошит с.14.
	15 - 16	Перевір себе Урок-концерт	Музичні твори на вибір учителя та учнів				Підручник с. 62 - 64; робочий зошит с. 15 - 17.

2-й семестр
Тема 3. Основні музичні жанри (8 год.)

	17	Подорож із піснею, танцем, маршем	Колядка «Ой коляда-колядниця», щедрівка «Ой там за горою».	Поспівка «Коляд, коляд, колядниця», повторення А. Мігай, «Зимонька-зима»		Музичні жанри Народні пісні	Підручник с. 69; робочий зошит с.18.
	18	У місті опер	М. Коваль, сцена з другої дії опери «Вовк і семеро козенят»	М. Коваль, хор «Цілий день співаєм, граєм»	Фр. м/ф «Вовк і семеро козенят»	Опера	Підручник с. 73; робочий зошит с.19.
	19	Чарівний світ опери	Ж. Бізе, марш Тореодора з опери «Кармен»; М. Коваль, Войовничий марш з опери «Вовк і семеро козенят».	М. Коваль, хор «Семеро козенят»	Фр. м/ф «Вовк і семеро козенят на новий лад»	Опера	Підручник с. 76; робочий зошит с.20.
	20	У місті балетів	П. Чайковський, «Танець маленьких лебедів» (ф-на п'єса та фрагмент із балету «Лебедине озеро»)	М. Коваль, колискова Мами Кози	Фр. к/ф «Мама»	Балет	Підручник с. 79; робочий зошит с.20.
	21	Пригоди на балетній сцені	С. Прокоф'єв, вальс із балету «Попелюшка»	«Ой весела дівчина Олена» сл. Н. Кукловської, муз. А. Філіпенка	Фр. м/ф «Попелюшка»	Балет	Підручник с. 82; робочий зошит с.21.
	22	На концерті	І. Беркович, концерт для ф-но з оркестром № 2, ч.3 (фінал), у. н. п. «Ой лопнув обруч»	«Ой весела дівчина Олена сл. Н. Кукловської, муз. А. Філіпенка, поспівка «Добрий день вам, любі діти»	Фр. м/ф «Музичне шоу» (П. Чайковський «Концерт для ф-но з орк-ром №1»)	Концерт	Підручник с. 85; робочий зошит с.22.

	23	Слухаємо симфонію	У. н. танець, «Козачок», невідомий автор першої половини XIX ст. Симфонія соль мінор (4 ч. – «Козачок»)	«Пісня про матусю» сл. і муз. Ю. Михайленко	м/ф «Мульт-симфонія»	Симфонія	Підручник с. 88; робочий зошит с.23.
	24	Симфонічна історія	У. н. п. «Журавель»; П.Чайковський, Друга симфонія (4 ч., фрагмент)	У. н. п. «Журавель»		Симфонія	Підручник с. 90; робочий зошит с.23.
Тема 4. Мова музики (9 год.)							
	25	Як зрозуміти мову музики?	Л. ван Бетховен, «Тема з варіаціями»	У. н. п. «А ми просо сіяли»	Фр. м/ф «Снігуронька»	Музична мова	Підручник с. 94; робочий зошит с.24.
	26	У країні музики завжди лад	Л. ван Бетховен, «Весела. Сумна»; Р. Шуман, «Перша втрата»; К. Сен-Санс, «Королівський марш Лева»	поспівка «Мінор-мажор»	Фр. м/ф «Крихітка Єнот»; «Капітошка»; «Мама для мамонтеня», «Літаючий корабель» Фр. м/ф «Музичне шоу» (К.Сен-Санс «Акваріум»)	Лад Мажор і мінор	Підручник с. 97; робочий зошит с.25.
	27	На гостини до пана Темпа	П. Чайковський, «Кіт у чоботях і Біла кицька» з балету «Спляча красуня»	У. н. п. «Як діждемо літа»	Фр. з б-ту «Спляча красуня» сцена «Кіт у чоботях і Біла кицька» Фр. м/ф «Спляча красуня»	Темп	Підручник с. 100; робочий зошит с. 26.

	28	Динаміка у країні музики	Д. Кабалецький, «Зайчик дратує ведмедика»; А. Рубінштейн, «Мелодія»	У. н. п. «Як діждемо літа», поспівка «Горобці й синички»		Динаміка	Підручник с. 103; робочий зошит с.27.
	29	Казка, яку розповіла музика	С. Прокоф'єв, симфонічна казка «Петрик і вовк», тема Петрика, тема Пташки, тема Качки	«Чабанець», сл. і муз. А. Кос-Анатольського	Фр. м/ф «Петрик і вовк»	Тембр Музичні інструменти	Підручник с. 107; робочий зошит с.28.
	30	Казка, яку розповіла музика	С. Прокоф'єв, симфонічна казка «Петрик і вовк», теми Киці й Дідуся, тема Вовка, тема мисливців	«Чабанець» сл. і муз. А. Кос-Анатольського, поспівка «Гойдалка»	Фр. м/ф «Петрик і вовк»	Тембр Музичні інструменти	Підручник с. 110; робочий зошит с. 28 - 29.
	31	Казка, яку розповіла музика	С. Прокоф'єв, симфонічна казка «Петрик і вовк»	«Бичок та їжачок» сл. П. Воронька, муз. І. Кириліної	м/ф «Петрик і вовк»	Тембр Музичні інструменти	Підручник с. 111; робочий зошит с. 29.
	32-	Перевір себе Урок-концерт	Музичні твори на вибір учителя та учнів				Підручник с. 112 - 114; робочий зошит с. 30 - 32.

1. Аристова, Л. С. Музичне мистецтво : підруч. для 2 кл. / Л. С. Аристова, В. В. Сергієнко. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – 128 с. : іл.
2. Аристова, Л. С. Музичне мистецтво. Робочий зошит : навч. посіб. для 1 кл. / Л. С. Аристова, В. В. Сергієнко. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – 32 с. : іл.

МИСТЕЦТВО

ПРОГРАМА ДЛЯ 5 – 9 КЛАСІВ

Пояснювальна записка

Мистецтво – особлива форма відображення дійсності, естетичний художній феномен, який передає красу навколишнього світу, внутрішнього світу людини через осмислення фундаментальних категорій «краса», «гармонія», «ритм», «пропорційність», «довершеність». Особливості опанування мистецтва в школі пов'язані з його багатограним впливом на свідомість і підсвідомість людини, її емоційно-почуттєву сферу, художньо-образне мислення і творчі здібності. Мистецтво сприяє художньо-естетичному розвитку людини та стимулює готовність особистості брати участь у різних формах культурного життя суспільства.

Визначення мети навчання мистецтва в основній школі зумовлене основними функціями мистецтва: естетичною, навчально-пізнавальною, духовно-виховною, комунікативною, емоційно-терапевтичною.

Програма розроблена відповідно до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Вона ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного, діяльнісного та інтегративного підходів. *Особистісно зорієнтований підхід* забезпечує розвиток в учнів індивідуальних художніх здібностей (музичних, образотворчих та ін.), творчого потенціалу. *Компетентнісний підхід* сприяє формуванню ключових предметних і міжпредметних компетентностей, насамперед загальнокультурних і художньо-естетичних. *Діяльнісний підхід* спрямований на розвиток художніх умінь і здатності застосовувати їх у навчальній та соціокультурній практиці. *Інтегративний підхід* виражається в акцентуванні взаємодії різних видів мистецтва в рамках освітньої галузі та пошуку міжпредметних зв'язків з предметами інших освітніх галузей, інтеграції шкільного навчання мистецтв із соціокультурним середовищем.

Метою навчання мистецтв в основній школі є виховання в учнів ціннісно-світоглядних орієнтацій у сфері мистецтва, розвиток комплексу ключових, міжпредметних і предметних компетентностей у процесі опанування художніх цінностей і способів художньої діяльності, формування потреби в творчому самовираженні та естетичному самовдосконаленні.

Мета досягається шляхом реалізації таких **завдань**:

- виховання в учнів емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва та дійсності, розвиток художніх інтересів, естетичних ідеалів;
- формування системи художніх знань, яка відображає видову специфіку і взаємодію мистецтв;

- розвиток умінь сприймання, інтерпретації та оцінювання творів мистецтва й художніх явищ;
- стимулювання здатності учнів до художньо-творчого самовираження, до діалогу;
- розвиток художніх здібностей, критичного мислення;
- формування потреби в естетизації середовища та готовності до участі у соціокультурному житті.

Навчання мистецтва ґрунтується на **принципах**:

- наступності між початковою, основною і старшою школою;
- поєднання загальнолюдського, національного та етнокраєзнавчого аспектів змісту освіти;
- інтегративності, спрямованості на поліхудожнє виховання учнів;
- креативності (пріоритет творчої самореалізації);
- варіативності змісту, методів, технологій;
- діалогічності, полікультурності.

Характеристика структури програми та особливості організації навчально-виховного процесу

Структура програми «Мистецтво» зумовлена логікою побудови всього курсу, яка забезпечує цілісність змісту мистецької освіти в основній школі. Логічна послідовність тем за роками навчання (однакова і для автономного викладання музичного та образотворчого мистецтва, і для інтегрованого курсу) охоплює такі ключові естетичні категорії, як **види, жанри, стилі** мистецтва. Спільна тематика кожного року розподіляється на окремі теми варіативно, адже змістове наповнення конкретизується відповідно до специфіки кожного з блоків програми: предметів «Музичне мистецтва» і «Образотворче мистецтво» чи інтегрованого курсу «Мистецтво».

Основні види діяльності учнів на уроках охоплюють художньо-творче самовираження; сприймання, інтерпретацію та оцінювання художніх творів; пізнання явищ мистецтва й засвоєння відповідної мистецької термінології.

У 5–7 класах пріоритетними є різноманітні форми практичної діяльності учнів, під час якої відбувається їхнє самовираження у співі, інструментальному музикуванні, малюванні, ліпленні, конструюванні, театралізації тощо. Учні засвоюють особливості мови різних видів мистецтва (5 кл.), палітру жанрів музичного та образотворчого мистецтв (6 кл.), новітні явища в мистецтві в єдності традицій і новаторства (7 кл.).

У 8–9 класах учні опановують стилі та напрями мистецтва, які історично склалися впродовж епох, тому пріоритетними стають такі види діяльності, як інтерпретація художніх творів у культурологічному контексті, виконання індивідуальних і колективних проектів. Водночас поглиблюються знання термінології (мистецтвознавча і культурологічна пропедевтика).

Окрім внутрішньої галузевої інтеграції, доцільно використовувати міжпредметні зв'язки й з іншими освітніми галузями: «Мови і літератури», «Суспільствознавство», «Технології», «Здоров'я і фізична культура» та ін.

Програма передбачає творче ставлення вчителя до змісту і технологій навчання, поурочного розподілу навчального художнього матеріалу. Він має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та співу, орієнтуючись на навчальну тематику та критерій їх високої художньої якості, а також розробляти художньо-практичні й ігрові завдання для учнів, враховуючи програмні вимоги, мету уроку, дбаючи про цілісну драматургію уроку. Предмети мистецтва в загальноосвітній школі мають важливе естетико-виховне спрямування, якому підпорядковуються дидактичні завдання, тому вчитель має сприяти зростанню в учнів інтересу до мистецтва, розвитку здатності емоційно реагувати на художні твори і знаходити в них особистісний смисл. Отже, головне надзавдання вчителя – створити захоплюючу емоційно піднесену атмосферу, щоб кожний урок став справжнім **уроком мистецтва**, надихав учнів на творчість – в особистісній і соціокультурній діяльності.

Години резервного часу використовуються на розсуд вчителя – на відвідування музеїв, виставок, театрів тощо.

Загальна тематична структура програми

Клас	Тема	Кількість годин на тиждень	
		Інтегрований курс «Мистецтво»	
		Музичне мистецтво	Образотворче мистецтво
5	Види мистецтва	1	1
6	Жанри мистецтва	1	1
7	Мистецтво: діалог традицій і новаторства	1	1
		Інтегрований курс «Мистецтво»	
8	Мистецтво в культурі минулого	1	
9	Мистецтво в культурі сучасності	1	

Тематична структура програми «Музичне мистецтво» (5–7 кл.)

35 год на рік (1 год на тиждень), з них 4 год – резервний час

Клас	Тема року	Теми
5	Види музичного мистецтва	Музика як вид мистецтва
		Народна музика
		Професійна музика
		Взаємодія музики з іншими видами мистецтва (образотворче мистецтво, архітектура, література, театр, цирк, кіно)
6	Жанри музичного мистецтва	Жанри камерно-вокальної музики
		Жанри хорової музики
		Жанри камерно-інструментальної музики
		Жанри симфонічної музики
7	Музика: діалог традицій і новаторства	Мистецтво в нашому житті
		Новітні музичні явища

5 клас. Види музичного мистецтва	
Зміст	Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів
Музика як вид мистецтва Народна музика	Учень знає і розуміє: • основні засоби музичної виразності, їх роль у створенні музичного образу; • особливості народних пісень і танців, народних музичних інструментів; • значення музики в житті, зокрема в побуті, медіа-просторі; уміє: • дотримуватися правил співу; • виразно виконувати народні пісні з елементами театралізації, зокрема обрядові, побутові, історичні та ін.; • створювати найпростіший ритмічний супровід до пісні; • інтерпретувати зміст прослуханих музичних творів; • розрізняти тембри співацьких голосів, звучання українських народних інструментів; застосовує:

	• музичні знання та вміння у власному житті
Професійна музика Взаємодія музики з іншими видами мистецтва	<i>Учень знає і розуміє:</i> • характерні ознаки програмної та непрограмної, вокальної та інструментальної, хорової та симфонічної музики; • зв'язок народної і професійної музики; • особливості взаємодії музики та інших видів мистецтва (образотворче мистецтво, література, театр, цирк, кіно) ; • різновиди ансамблів та оркестрів; <i>уміє:</i> • порівнювати твори вокальної та інструментальної музики; • передавати музичні образи в малюнках, пластичних імпровізаціях; • орієнтуватися в поняттях «вокальна», «інструментальна», «хорова», «симфонічна музика»; • розрізняти тембри інструментів симфонічного оркестру; • характеризувати засоби музичної виразності; • інтерпретувати зміст музичних творів і творів інших видів мистецтва; <i>застосовує:</i> • музичні знання та вміння, зокрема форми взаємодії музики з іншими видами мистецтва в процесі комунікації
<i>Наприкінці 5 класу учень виявляє здатність:</i> • інтерпретувати зміст музичних творів, зокрема у їх взаємозв'язках з іншими видами мистецтва; передавати враження від музики вербальними, художніми засобами, засобами ритмопластики та театралізації; • виконувати пісні серед однолітків, у родині з рухами та ритмічним акомпанементом; • розуміти зв'язок музики з іншими видами мистецтва, застосовувати міжпредметні компетентності у процесі художньо-творчої діяльності; • висловлювати власні судження про музику та інші види мистецтва, виявляти естетичне ставлення до них, брати участь у міжособистісному спілкуванні з приводу музики, співпрацювати в малих і великих групах; • проявляти допитливість у процесі пізнання музики, використовувати різні друковані джерела інформації про музичне мистецтво у навчально-пізнавальній та соціокультурній діяльності.	

ОРІЄНТОВНЕ
КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНЕ ПЛАНУВАННЯ
ЗМІСТУ УРОКІВ ЗА ПРОГРАМОЮ
«МУЗИЧНЕ МИСТЕЦТВО»
5 КЛАС

(навчально-методичний комплекс (підручник та зошит)
автори Л. М. Масол, Л. С. Аристова)

1-й семестр							
Тема 1. Музика як вид мистецтва (6 годин)							
Дата	Урок №	Тема уроку	Сприйняття та інтерпретація творів музичного мистецтва	Виконання творів музичного мистецтва	Елемент и інтеграції	Основні поняття	Завдання
	1	Як виникла музика	Пер Нергард «Образ шуму»	Г. Струве «Музика» сл. І. Ісакової (переклад з рос. О. Торгалова),	Запис звуків природи	ритм	Підручник с.10-11
	2	Як виникла музика	Запис співу пташок; Луї Клод Дакен «Зозуля»	Г.Струве «Музика» сл. І. Ісакової (переклад з рос. О. Торгалова),	Легенда про флейту Пана		Підручник с. 14
	3	Мова музики	П. Чайковський «Італійська пісенька», «Старовинна французька пісенька» з «Дитячого альбому»	«Веселкова» Сл. М. Ясакової, музика О. Янушкевич	Фр. м/ф «Дитячий альбом»	мелодія; гармонія; стійкі та не-стійкі звуки; лад; тоніка; динаміка; темп	Підручник с. 20-21
	4	Мова музики	С. Рахманінов «Вокаліз» у виконанні віолончелі та фортепіано; фортепіано; голосу з оркестром	«Веселкова» Сл. М. Ясакової, муз.О. Янушкевич	Дж. Росіні «Дует котів»	тембр; вокаліз	Підручник с.25
	5	Музика стародавніх епох	Рафаель Перес Арройо «Фаюмські портрети» Клод Дебюсі «Місячне сяйво» у виконанні арфи	«Золота зіронька» вірші та музика Н. Май	Фр. м/ф «Китайська тарілка»	пентатоніка	Підручник с.29, 33-34
	6	Музика стародавніх епох	К. В. Глюк. Мелодія з опери «Орфей та Евридика»	«Золота зіронька» вірші та музика Н. Май	Легенда про Орфея		Підручник с. 38

Тема 2. Народна музика (9 год.)							
	7	Пісня – душа народу. У віночку народних пісень	Франц. нар. пісня «Братик Яків»; укр. нар. пісня «Дівка Явдошка»	«Чи не той Омелько» українська народна пісня	Фр. м/проекту «Колискові світу»	Народна пісня	Підручник с.44
	8	Пісня – душа народу. Календарно-обрядові пісні	Календарно-обрядові пісні на вибір вчителя	«Чи не той Омелько» українська народна пісня	Фр. обрядів	Календарно-обрядові пісні	Підручник с.46
	9	Пісня – душа народу. Історичні пісні	М. Лисенко увертюра до опери «Тарас Бульба»	«Козацькому роду нема переводу» вірші М. Воньо і П. Карася Муз.М. Балеми	У.н.п. «За світ встали козаченьки»	Історичні пісні	Підручник с.52
	10	Народні музичні інструменти	У.н.п. «Як ішов я з Дебречина додому»; шотландські награвання «Грай, волинко»	«Козацькому роду нема переводу» вірші М. Воньо і П. Карася Муз.М. Балеми	Казка «Чарівна скрипка»	Кобза, волинка, скрипка; троїсті музики	Підручник с.58
	11	Народні музичні інструменти	Етнічна африканська музика «Танець духів»; етнічна японська музика «Танець дощу»	«Чарівний смичок» норвезька народна пісня		Гуслі, цимбали, ударні та шумові інструменти	Підручник с.63
	12	Народні танці	Український танець «Гопак»; М.Мусоргський «Гопак» з опери «Сорочинський ярмарок»	«Чарівний смичок» норвезька народна пісня		Гопак, козачок, аркан	підручник с.68
	13	Народні танці	В.Монті «Чардаш» для скрипки та фортепіано, А.Хачатурян «Лезгінка» з балету «Гаяне»	«Танець каченят» французька народна пісня	Сиртакі Фр х\ф «Грек Зорге»	Полонез, чардаш, лезгінка, болеро, бариня, камаринська, кадрили	підручник с.73
	14	Народні музика у творчості композиторів	У. н. пісня «Щедрик» в обр. М. Леонтовича; Ассія Ахат парфраз на тему М. Леонтовича з альбому «Номо Novus»	«Добрий вечір тобі, пане господарю!» українська щедрівка	м/ф «Щедрик»	Обробка Варіації	підручник с.78

	15 -16	Перевіря- ємо свої досягнення Урок- концерт	Музичні твори на вибір учителя та учнів				Під- руч- ник с.79- 80
2-й семестр							
Тема 3. Професійна музика (8 год.)							
	17	Вокальна музика	Р. Глієр «Концерт для голосу з оркестром»	«Пісня на доб- ро» сл. Ю. Риб- чинського муз. І. Карабиця		Вокальна музика Інтоніяція Концерт	Під Руч ник с.86
	18	Вокальна музика	О, sole mio або Santa Lucia у ви- конанні Е. Кару-зо; «Аве Марія» у вико- нанні М. Каллас	«Пісня на добро» сл. Ю. Рибчин- ського муз. І. Карабиця		Спів Діапазон Оперні голоси Речитатив	Під Руч ник с.89
	19	Хорова музика	С. Рахманінов «Вокаліз» у виконанні дитячого хору; Дж. Гершвін «Clap yo’ hands» у виконанні дитячого хору	«Рідна мова» вірші П.Осадчука, муз. Б.Гірського		Хор А капела Хормейст ер Вокаліз	Під- руч- ник с.94
	20	Хорова музика	А.Ведель «Херувимська»	«Рідна мова» вірші П. Осадчука, муз. Б. Гірського	м/ф «Країна оркестрія»	Духовна музика	Під- руч- ник с.97
	21	Інструмента льна музика	В. Барвінський «Квартет для двох скрипок, альта і віолон- челі»; Д. Акимов «Марш нічних гномів» (п’єса для ксилофона з оркестром)	«Веснянка» сл. А. Наврод- ського, муз. В.Філіпенка	І. Крилов Квартет»; Л. Глібов «Музики»	Камерний ансамбль Квартет	Під- руч- ник с.103
	22	Інструмента льна музика	Б. Бріттен «Путівник по оркестру для молоді»	«Веснянка» сл. А. Наврод- ського, муз. В. Філіпенка		Симфо- нічний оркестр	Під- руч- ник с.106
	23	Симфоніч- на музика	В. -А. Моцарт «Симфонія № 40 соль-мінор» (І ч.) 2 варіанти	«Зелене слонення» муз. І. Кириліної, сл.. О.Вратарьова	Г. Цифером фр. казки «Таємниця запідного цвіркуна»; фр.м/ф «Таємниця запідного цвіркуна	Симфо- нічна музика Симфонія	Під- руч- ник с.112

	24	Симфонічна музика	Л. ван Бетховен «Симфонія № 5»	«Зелене слонення» муз. І. Кириліної, сл.. О. Вратарьова	Фр. з повісті А. Згорж «Один проти долі»	Симфонія	Підручник с.116
Тема 4. Взаємодія музики з іншими видами мистецтва (9 год.)							
	25	У музичному театрі: опера	В.А.Моцарт арія цариці Ночі; дует Папагено і Папагени з опери «Чарівна флейта»	«Писанки» вірші С.Жупанина, муз. В.Таловирі	Г. Цифером фр. казки «Таємниця запечного цвіркуна»; відео фр. опери «Чарівна флейта»	Опера Лібрето	Підручник с.122
	26	У музичному театрі: опера	С. Гулак Артемовський увертюра; дует Одарки та Карася з опери «Запорожець за Дунаєм» фінальна сцена та хор «Там за тихим за Дунаєм» з опери «Запорожець за Дунаєм»	«Писанки» вірші С. Жупанина, муз. В. Таловирі	Фр. з х/ф «Запорожець за Дунаєм»	Опера	Підручник с.124
	27	У музичному театрі: балет	П. Чайковський фрагменти з балету «Лускунчик»: «Вальс квітів», «Вільс снігових пластівців», сцена бит-ви Лускунчика з мишами	«Школяришколярики» вірші О. Вратарьова муз. О.Злотника	м/ф «Лускунчик»	Балет	Підручник с.128
	28	У музичному театрі: балет	С. Прокоф'єв балет «Попелюшка» фрагменти	«Школяришколярики» вірші О.Вратарьова муз. О.Злотника	м/ф «Попелюшка»; короткий зміст балету«Попелюшка»	Класичний ; Сольний ; Характерний танець	Підручник с.133
	29	Музика на кіноекрані	С. Джоппін «Регтайм»	«Український віночок» сл. І. Голяш, муз. Л. Стельмахук	Фр. з х/ф «Людина з бульвару Капуцинів»; фрагменти з німих фільмів	Тапер Рег-тайм	Підручник с.137

	30	Музика на кіноекрані	Фр. мюзиклу «Звуки музики»	«Звуки музики» муз. Р. Роджерса	Фр. мюзиклів на вибір вчителя	Мюзикл	Підручник с.143
	31	Діалог музики та живопису	К. Дебюссі симфонічна сюїта «Море» (II частина «Гра хвиль»); В.Кікта симфонія для арфи з орк-ром «Фрески Софії Київської» Іч. «Орнамент»; М. Чюрльоніс, сонати	«Звуки музики» муз. Р. Роджерса	М. Чюрльоніс «Море»		Підручник с.149
	32-34	Перевіряємо свої досягнення Урок-концерт	Музичні твори на вибір учителя та учнів				Підручник с.150-151

1. Масол Л. М. Музичне мистецтво : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. 5 кл. / Л. М. Масол, Л. С. Аристова. – Харків: Сиція, 2013. – 160 с. : іл.

Про викладання музичного мистецтва у 2013-2014 навчальному році

1 – 2 класи

Вивчення музичного мистецтва у 1–2 класах здійснюватиметься за новими навчальними програмами, затвердженими МОН України (наказ від 12.09.2011 № 1050): «Музичне мистецтво» авт. Хлебнікова Л. А., Дорогань Л. О., Івахно І. М., Кондратова Л. Г., Корнілова О. В., Лобова О. В., Міщенко Н. І.; «Мистецтво» авт. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Очеретяна Н. В., Дмитренко О. М.

3–4 класи

Як і в минулі роки, вивчення музики в 3–4-х класах здійснюватиметься за програмами авторів О. Ростовського, Л. Хлебнікової, Р. Марченко або О. Лобової (вид. «Початкова школа», 2006 р.).

Альтернативою вивченню автономних предметів «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво» може бути інтегрований курс за програмою «Мистецтво» (авт. Л. Масол та ін.) для 3–4 класів (вид. «Початкова школа», 2006 р.)

5 клас

У 2013/2014 навчальному році на новий зміст навчання переходять учні 5-х класів, які навчатимуться за новою навчальною програмою «Мистецтво» (авт. Л. Масол, О. Коваленко, Г. Соцька, Г. Кузьменко, Ж. Марчук, О. Константинова, Л. Паньків, І. Гринчук, Н. Новікова, Н. Овіннікова)

6 – 8 класи

У 6-8 класах основної школі навчання з музичного мистецтва здійснюватиметься за програмами: «Музичне мистецтво. 5–8 кл.» вид. «Перун», 2005 р.; «Інтегрований курс «Мистецтво 6–8 кл.» вид. «Перун», 2005 р.

Зміст усіх зазначених вище програм реалізовано в електронних навчально-методичних посібниках видавництва «Контур-плюс» (м. Рівне).

Музичне мистецтво 6 клас

Метою вивчення музичного мистецтва у 6-му класі є формування в учнів ціннісних орієнтацій у сфері музичного мистецтва, виховання здатності та потреби спілкуватися, пізнавати життя та себе шляхом художньо-творчого самовираження і самореалізації. Структурними особливостями програми 6-го класу є розподіл за темами розділів і семестрів: „Музика як мова почуттів” – I семестр, „Я і музика” – II семестр.

Музичне мистецтво. 7 клас

Зміст програми 7-го класу розкриває зв’язки музики з життям, через опанування інтонаційно-образного змісту музичних творів та усвідомлення понять: стиль, драматургія, композиція, форма. Структурними особливостями програми 7-го класу „Палітра музичних образів” є розподіл змісту за темами розділів і семестрів. I семестр - „Образний зміст музики”(16 годин), II семестр – „Композиція музичного твору”(19 годин).

У I семестрі 7 класу учні виявляють різноманітні палітри музичних образів (ліричних, драматичних, героїчних, пасторальних тощо) як проявів життя, інтонаційної та життєвої природи музики. Визначають особливості музичних стилів (класичного, романтичного) та сфери їх емоційного впливу на людину. Виконують композиторські та народні пісні, які розкривають основні завдання теми. Продовжується розвиток вокально-хорових навичок. Інтерпретація, порівняння та характеристика музичних образів як відображення життєвих явищ у прослуханих та виконаних творах. Засвоюють основні музичні поняття і терміни: музичний образ, музичний стиль (романтичний, класичний). Усвідомлюють значення образу як змістової основи музичного твору.

У II семестрі відбувається аналізування драматургії та композиції музичних творів різних жанрів і форм (увертюра, симфонія, концерт,

соната, ораторія) щодо відображення мозаїки навколишнього світу. Порівняння драматургічного розвитку музичних творів різних жанрів і форм. Визначення основних типів музичної драматургії: контрастного, конфліктного, безконфліктного. Характеристика особливостей побудови сонатної форми як зіставлення та розвитку різнохарактерних образів – проявів життя в їхньому співвідношенні. Виконання композиторських і народних пісень, які розкривають основні завдання теми. Розвиток вокально-хорових навичок. Засвоєння основних музичних понять і термінів: музична драматургія та її типи, сонатна форма та її складові. Усвідомлення значення музичної драматургії як відображення явищ у їх взаємодії. Особливої уваги потребує забезпечення цілісності та наступності у викладанні музичного мистецтва між початковою та основною ланками шкільної освіти відповідно до змісту навчальних програм.

Пропонуються традиційні типи уроків і нетрадиційні форми уроку музичного мистецтва.

типи уроків:

урок введення в тему;
урок поглиблення теми;
урок узагальнення теми;
синтетичний урок (бінарний, інтегрований)

форми уроків:

урок-екскурсія;
урок-вистава;
урок-гра;
урок-концерт;
урок-дискусія;
урок-диспут;
урок-вікторина;
урок-монографія.

Важливим при проведенні нетрадиційних форм уроків музичного мистецтва є натхнення, фантазія, творча уява, використання засобів музичної творчості, урахування природи музичного мистецтва, музичного досвіду учнів та природи їх музичних здібностей.

Музичне мистецтво. 8 клас

Зміст основного розділу програми 8-го класу «Музичне мистецтво і сучасність» розкриває соціокультурне значення музичного мистецтва в різні епохи, роль музики в сучасній культурі, сприяє усвідомленню учнями

сутності та особливостей різних музичних стильових напрямів через сприймання музики. Допоміжну роль у цьому процесі відіграє засвоєння основних понять і термінів (*академічна (серйозна), розважальна (легка) музика, стильові напрями* тощо). У процесі художньо-естетичного сприймання музики розвиваються відповідні уміння і навички. Тема I семестру «Відлуння епох у музичному мистецтві» націлена на виявлення особливостей та відмінностей академічної і розважальної музики за їх життєвим змістом та призначенням, ролі музичного мистецтва в суспільстві та в житті окремої людини в різні історичні епохи. Увага учнів також має спрямовуватися на порівняння стильових напрямів розважальної музики (джаз, рок, диско тощо) за сферами їх емоційного впливу, визначення характерних рис творчості відомих композиторів та виконавців минулого й сучасності. Враховуючи попередній слухацький і виконавський досвід, учні в процесі аналізу-інтерпретації музичних творів вже здатні на певному рівні надавати характеристику основних рис творчості відомих композиторів, наводячи приклади музичної спадщини видатних представників різних національних культур. Виконання пісень (як і в попередні роки) спрямоване на розвиток вокально-хорових навичок учнів, та, безперечно, на розкриття основних завдань теми. У процесі спостереження за інтонаційно-образною драматургією музичних творів різних епох, учні мають навчитися розпізнавати і називати основні види і жанри музики, стильові напрями в українській та зарубіжній музичній культурі за сферами їх емоційного впливу на людину, порівнювати принципи композиційної будови музичних творів щодо відображення ними життєвих образів.

Протягом 9–14-го уроків I семестру учні мають ознайомитись із основними стильовими напрямками легкої (розважальної, естрадної) музики різних країн світу. Важливо, щоб учні усвідомили, що джаз, рок- і поп-музика як складові масової музичної культури орієнтуються, передусім, на смаки й цінності переважної більшості слухацької аудиторії. Розвиток цих стильових напрямів залежить від багатьох, у тому числі й тимчасових, часто змінюваних чинників – стилю життя, моди, технічного розвитку тощо. Тому в царині масової музичної культури з'являються як малозмістовні твори з низькими художніми якостями, так і справжні шедеври. Завдання вчителя – навчити учнів розрізняти й належно оцінювати зразки легкої музики відповідно до їхніх змістових та художніх якостей. Важлива роль тут належить традиційним домашнім завданням – слуханню музики в оточуючому культурному середовищі та її аналізу-інтерпретації на уроках. Навіть якщо учні в позаурочний час слухають музику не вищої художньої якості, її аналіз на уроці та зіставлення з кращими зразками світової естради, передбаченими програмою для сприймання, спрямовуватимуть інтереси учнів не на користь низькоякісних творів. Цей процес є дуже важливим, як і спрямовуюча роль учителя щодо формування естетичних смаків учнів. При цьому особливо актуальними є слова відомого діяча шкільної музичної освіти О. Апраксіної про те, що процес навчання слід будувати так, щоб діти,

навчаючись, «не помічали, що їх виховують». У процесі сприймання легкої музики не можна обійти увагою її виконавців – співаків, гурти тощо. Характеризуючи особливості музичних творів та риси творчості їх авторів, важливо вчити учнів аналізувати й висловлювати судження про творчий стиль того чи іншого виконавця, оскільки виконавська інтерпретація має особливе значення саме в легкій музиці. Враховуючи велику кількість програмових орієнтовних творів легких стильових напрямів для сприймання, варто їх об'єднати в певні групи відповідно до кількості уроків та історичних етапів розвитку й становлення світової естради. Наприклад, 9-й урок I семестру присвячується джазу, його джерелам (спірічуел, блюз тощо) та видатним його представникам (Л. Армстронг, Е. Фіцджеральд, А. Козлов). На 10-му уроці діти слухають музику англомовного року (Е. Преслі, «Beatles», «Queen», «Pink Floyd»). Французький шансон звучатиме на 11-му уроці (Е. Піаф, Д. Дассен, П. Каас або М. Матьє та П. Моріа). На 12-му уроці треба простежити етапи розвитку російської естради на прикладах її найвидатніших представників (І. Дунаєвський, Л. Утьосов, А. Пугачова, Б. Гребенщиков або К. Шульженко та В. Висоцький). Особливу увагу учнів слід привернути до національної естради. Тому варто спочатку проаналізувати її народнопісенні джерела. Цьому присвячуємо наступний, 13-й урок, на якому звучатимуть українські пісні в їх автентичному звучанні та естрадній інтерпретації (А. Солов'яненко, Н. Матвієнко, тріо Мареничів). І, нарешті, на 14-му уроці розглядаємо основні етапи розвитку, стильові напрями й творчість видатних представників української естради (В. Івасюк, «Смерічка», С. Ротару, Н. Яремчук, С. Вакарчук, гурт «Океан Ельзи»). Зорієнтувавши учнів щодо характерних особливостей та етапів розвитку легкої музики на зазначених вище прикладах, що вже стали класичними, можна розглянути з учнями та проаналізувати основні тенденції розвитку найсучаснішої естради. Її зразки, запропоновані вчителем чи учнями, краще розглядати шляхом зіставлення з програмовими творами відповідно до країн та стильових напрямів, які вони представляють.

Зміст теми II семестру “Музика в діалозі з сучасністю” спрямований на узагальнення поняття про основні види, стилі і жанри музики та сферу їх емоційного впливу на людину на прикладі творчості найвизначніших представників світової музичної культури. Порівнюючи твори визначних композиторів – представників різних національних культур щодо специфіки відображення життя народу та їх побутування в сучасному суспільстві, вчимо учнів визначати характерні риси творчості провідних представників світової музичної культури, характеризувати їх творчу спадщину. Увага учнів має бути спрямована на інтерпретацію змісту прослуханих та виконаних творів щодо їх місця і ролі в житті сучасної людини та виявлення особливостей втілення образу світу в музичному мистецтві. Упродовж цього останнього семестру шкільного курсу музичного мистецтва відбувається закріплення учнями основних музичних

понять і термінів, усвідомлення ними значення музичного мистецтва в сучасному суспільстві як складової культури людства.

Особливого значення набувають 11–18-й уроки II семестру. У програмі з музичного мистецтва (авт. О. Ростовського та ін.), що також ґрунтувалась на музично-педагогічній концепції Д. Кабалевського, ці уроки були об'єднані в загальну тему «Наші великі сучасники». У чинній програмі ця тема формально не визначена, оскільки в ній застосований семестровий принцип загального тематизму. Проте, цей ряд уроків – останніх уроків шкільного курсу музичного мистецтва – має сенс проводити, враховуючи як пріоритетну діалогову стратегію педагогічної взаємодії, у вигляді діалогів з митцями. З урахуванням зазначеного, останні уроки 8 класу присвячені творчості найвидатніших представників світової й національної музичної культури – Л. Бетховена (або Й. С. Баха), М. Лисенка, П. Чайковського або (М. Мусоргського) та Є. Станковича (або Б. Лятошинського). Зважаючи на безперечну актуальність їхньої творчості в сучасному житті, такі уроки слід будувати саме як діалоги з «нашими видатними сучасниками». З метою проведення глибокого й змістовного «діалогу» з кожним митцем, творчості кожного з них присвячено по два уроки. Пісенний матеріал у програмі 8 класу підібраний таким чином, що він органічно доповнює та продовжує зміст теми семестру, як і кожного уроку. Наприклад, вивчення пісні «Моя стежина» П. Майбороди починається на уроці, присвяченому творчості Л. Ревуцького. Як і симфонія № 2 Ревуцького, так і пісня П. Майбороди є загальноновизнаним шедевром й високодуховним зразком української професійної творчості. Пісня Дж. Леннона і П. Маккартні «Yesterday» розучуватиметься учнями на уроці, присвяченому британській та американській рок-музиці, а «Пісня про друга» В. Висоцького та «Червона рута» В. Івасюка – відповідно поряд зі сприйманням зразків російської та української естради. Напрочуд вдале місце на останніх уроках шкільного курсу музичного мистецтва посідають «Журавлина пісня» К. Молчанова та «Пісня на добро» І. Карабиця. Тому, зберігаючи цілісність уроку музичного мистецтва, твори для виконання слід аналізувати на рівні творів для сприймання в контексті конкретної семестрової теми і теми уроку, що сприятиме розвитку ціннісно-сенсової та комунікативної компетенцій учнів. Привертаємо увагу до наявності у програмовому репертуарі для виконання кількох пісень неукраїнського походження. Перед розучуванням таких пісень вчитель спільно з учнями має вирішити, як їх виконувати – мовою оригіналу чи в перекладі на українську мову. У новостворених підручниках для 8 класу та в робочому зошиті «Щоденник музичних вражень» (авт. О. Корнілова) наявні обидва варіанти текстів.

Показовим результатом вивчення курсу музичного мистецтва на його останньому етапі у 8 класі має бути сформоване вміння кожного учня реалізувати засвоєні знання у власній творчій діяльності та виявлення готовності до використання набутих предметних компетенцій у процесі творчої самореалізації. Цьому сприятимуть різноманітні творчі завдання для учнів, зокрема щодо втілення вражень від прослуханої чи виконаної

музики у власних творчих доробках за допомогою засобів різних видів мистецтва. Такі спроби самовираження й розкриття свого ставлення до життя через мистецтво покликані спрямовувати учнів на розвиток універсальних якостей творчої особистості з високими духовними потребами, тобто на формування загальнокультурної компетенції.

Інтегрований курс «Мистецтво». 8 клас

У 8 класі зміст інтегрованого курсу «Мистецтво» традиційно будується на основі двох змістових ліній – музичне мистецтво і візуальне мистецтво, які доповнюються синтетичними мистецтвами (театр, хореографія, кіно). Курс спрямований на забезпечення розуміння учнями відмінних і споріднених рис у відображенні навколишнього світу засобами образних мов різних видів мистецтва, усвідомлення взаємозв'язків між ними, вміння застосовувати (переносити) набуті знання і вміння у практичній художньо-творчій діяльності. Інтеграція набутих художніх знань відбувається за принципами:

спільності та відмінності понятійних констант у різних видах мистецтва – трактування форми і змісту, композиції, динаміки, ритму, руху, динаміки, колориту (тембр), фактури; тематичної єдності; спільності та відмінності жанрово–стильових особливостей; спільності емоційно-образного стану.

Загальна тема року – «Мистецтво у культурі сучасності» у 8 класі розкриває особливості мистецтва ХХ століття.

Вивчаючи тему I семестру «Художні напрями ХХ ст.», учні знайомляться з особливостями академічного мистецтва ХХ ст., новаторськими пошуками митців і появою великої кількості мистецьких течій і напрямів. «Подорожуючи» мистецькими стежками різних країн, учні знайомляться з художніми течіями і напрямками, що виникли протягом минулого століття. Зміст курсу пропонується будувати на визначних творах мистецтва, що яскраво репрезентують той чи інший мистецький вияв. Так, наприклад, авангардистські пошуки – футуризм, абстракціонізм, кубізм в образотворчому мистецтві пропонується показувати на творах П. Пікассо, В. Кандинського, К. Малевича, П. Мондріана, О. Архипенка. У музичному мистецтві подібні пошуки нових засобів виразності виявилися в народженні нових методів (атональність, додекафонія, алеаторика), появи творів, образи яких втілювали ознаки індустріального середовища (наприклад, А. Онеггер «Пасифік 231»). Ознаки нових мистецьких течій по-різному проявлялися в різних видах мистецтва. Так, експресіоністичні, неофольклорні риси притаманні багатьом творам музичного, образотворчого і кіномистецтва того часу. А такі мистецькі напрями, як супрематизм, абстракціонізм були означені переважно в образотворчому мистецтві. На прикладі творів різних авторів (зокрема, українських) учням пропонується знайомство з цими мистецькими явищами. В епоху становлення нового синтетичного виду мистецтва – кінематографа посилилася взаємодія різних видів художньої творчості, зародилася

кольоромузика. Учням пропонується ознайомитися з особливостями синтезу мистецтв.

Зміст теми II семестру висвітлює мистецьке середовище масової культури – музичне мистецтво естради (джаз, рок- і поп-музику), особливості дизайну та реклами, досягнення театру (народження нових жанрів – рок-опера, мюзикл), кіномистецтва тощо. До практичної діяльності учнів пропонуються для вивчення твори пісенного мистецтва, що вже стали класичними зразками («Два кольори», «Чорнобривці», «Червона рута», «Україна» тощо) Слухаючи джаз, аналізуючи «плюси» й «мінуси» рок - і поп- музики, особливості дизайну та реклами, учні будуть вчитися критично оцінювати різні художні явища, визначати їх вплив на культуру сучасного суспільства. У 8 класі інтегрований курс «Мистецтво» розрахований на 1 годину інваріантної складової Типового навчального плану. Рішенням педагогічної ради загальноосвітнього навчального закладу викладання цього курсу доцільно доповнити ще однією годиною (за рахунок годин із варіативної складової Типового навчального плану) з метою розширення можливостей більш глибокого вивчення курсу та створення сприятливих умов для виконання художньо-творчих практичних робіт.

Концептуальні підходи щодо методики роботи за інтегрованими курсом «Мистецтво» викладено в методичному посібнику «Методика навчання мистецтва у початковій школі» (авт. Л. Масол, видавництво «Ранок», 2006).

Особливості оцінювання результатів навчання

У 2013/2014 навчальному році з метою пробудження й поглиблення в учнів **початкової школи** інтересу до художнього пізнання через різноманітні форми мистецької діяльності; розкриття внутрішнього потенціалу кожного учня, незалежно від рівня його мистецьких здібностей; виховання впевненості у власних можливостях пізнавати навколишній світ і мистецтво, створюючи власні інтерпретації творів; релаксації як забезпечення емоційного комфорту дитини з 2013/2014 навчального року з предметів художньо-естетичного циклу **вводиться мотиваційна шкала оцінювання учнів**, тобто оцінювання без балів.

Об'єктами перевірки та оцінювання (мотиваційними критеріями) у процесі навчання мистецьких дисциплін є:

- інтерес до уроків художньо-естетичного циклу та мистецтва загалом;
- спрямованість діяльності на сприймання, пізнання творів та власну творчість;
- самовідчуття спроможності і повновартості себе та інших в реалізації художніх потреб, що вирішальною мірою залежить від мудрості й розважливості вчителя;

– ініціативність, що передбачає свободу творчого виявлення, активне включення у творчий процес на уроках, прагнення застосування набутого досвіду у позаурочний час.

Особливістю системи оцінювання досягнень учнів з дисциплін художньо-естетичного циклу в основній та старшій школі є її багатофункціональність, що зумовлена багатокомпонентністю змісту мистецької освіти, спрямованої на цілісне формування художньо-естетичної культури учнів, передбачає: формування в учнів емоційно-естетичного ставлення до дійсності, світоглядних орієнтацій, особистісно-ціннісного ставлення до мистецтва, вітчизняної та зарубіжної художньої культури; розвиток емоційно-почуттєвої сфери, оригінального асоціативно-образного мислення, універсальних якостей творчої особистості; формування знань та уявлень про мистецтво, розуміння специфіки художньо-образної мови різних видів мистецтва, здібності до сприймання та інтерпретації художніх творів; розширення естетичного досвіду, вмінь і навичок у сфері мистецької діяльності, потреби в художньо-творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні.

Об'єктами перевірки та оцінювання у процесі вивчення мистецьких дисциплін учнями мають стати: здатність учнів сприймати, розуміти і відтворювати твори мистецтва, інтерпретувати їх художньо-образний зміст (висловлювати власне естетичне ставлення); вміння і навички з практичної художньої діяльності (відтворення за зразком), досвід самостійної та творчої діяльності (застосування набутих знань і вмінь у змінених, зокрема, проблемно-пошукових ситуаціях); обізнаність у сфері мистецтв – елементарні знання та уявлення про мистецтво, його основні види і жанри, розуміння художньо-естетичних понять та усвідомлене користування відповідною термінологією, уявлення про творчість відомих вітчизняних і зарубіжних митців (мистецтвознавча пропедевтика); загальна естетична компетентність, художньо-образне мислення учнів як інтегрований результат навчання, виховання й розвитку.

Основними видами оцінювання є **поточне і тематичне** (відповідно до тем конкретної програми, за якою працює вчитель), а також **семестрове і річне**. *Поточне оцінювання* - це процес встановлення рівня навчальних досягнень учня (учениці) в оволодінні змістом предмета, уміннями та навичками відповідно до вимог навчальних програм. *Об'єктом поточного оцінювання* є знання, вміння та навички, самостійність оцінних суджень, досвід творчої діяльності та емоційно-ціннісного ставлення до навколишньої дійсності.

Поточне оцінювання здійснюється у процесі поурочного вивчення теми. Його основними завдання є: встановлення й оцінювання рівнів розуміння і первинного засвоєння окремих елементів змісту теми, встановлення зв'язків між ними та засвоєним змістом попередніх тем, закріплення знань, умінь і навичок. Формами поточного оцінювання є індивідуальне, групове та фронтальне опитування. Інформація, отримана на підставі поточного контролю, є основною для коригування роботи

вчителя на уроці. *Тематичному оцінюванню* навчальних досягнень підлягають основні результати вивчення теми (розділу). *Тематична оцінка* виставляється на підставі результатів опанування учнями матеріалу теми впродовж її вивчення з урахуванням поточних оцінок та навчальної активності школярів. *Оцінка за семестр* виставляється за результатами тематичного оцінювання, а *за рік* – на основі семестрових оцінок. Коригуванню підлягає лише семестрова оцінка.

Багатокомпонентність змісту мистецької освіти зумовлює багатofункціональність оцінювання досягнень учнів у цій галузі, єдність *діагностичної, коригувальної, стимулюючо-мотиваційної, навчальної, виховної, розвивальної, прогностичної функцій*.

Об'єктами перевірки та оцінювання результатів мистецької освіти мають стати основні **компетентності**:

- предметні мистецькі (зокрема інтерпретаційні та діяльно-творчі);
- міжпредметні естетичні (естетичні оцінки й ставлення);
- ключові (загальнокультурні, інформаційно-комунікативні, соціальні).

Система оцінювання результатів навчання в освітній галузі «Мистецтво» ґрунтується на **позитивному ставленні** до кожного учня; оцінюється не рівень його недоліків і прорахунків, а рівень особистісних досягнень. Як відомо, значну роль у мистецькій сфері відіграють спеціальні художні здібності (музичний слух, вокальні дані, відчуття ритму, кольору, пропорцій, симультанне образне сприймання тощо), які впливають на освітні результати учнів. Тому індивідуальний і диференційований підходи до оцінювання мають надзвичайно важливе значення. Комплексна перевірка та оцінка, яка інтегрує результати різних видів діяльності учнів – інформаційно-пізнавальної, практичної, творчої, – дають змогу вчителеві об'єктивно, але водночас і гуманно (не пригнічуючи особистість) оцінити тих, хто не має яскраво виражених художніх здібностей, проте характеризується сумлінним ставленням до навчання, активністю, ініціативністю.

Учителі мистецьких дисциплін були ознайомлені з рекомендаціями МОН України щодо введення мотиваційної шкали оцінювання у початковій школі та технологіями їх упровадження під час обласного методичного активу (04.06.2013 р.), Обласної конференції "Теорія і практика реалізації Державних стандартів освітньої галузі «Мистецтво» в умовах реформування вітчизняної освіти" (24.06. – 28.06.2013 р.) та Другої міжнародної школи Методичного досвіду «Розвиток творчого потенціалу учнів загальноосвітніх навчальних закладів у системі поліхудожньої освіти та виховання» (24.06. – 30.06.2013 р.).

Нагадуємо: до основних видів оцінювання належать:

- *поточне* (виконує діагностичну, стимулюючу коригуючу функції);
- *підсумкове* (семестрове і річне).

Додатковими засобами стимулювання пізнавальної активності учнів є самооцінка та взаємне оцінювання.

Критерії навчальних досягнень учнів

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з музичного мистецтва
I. Початковий	1	Учень (учениця) сприймає музичні твори на частковому рівні, небагатослівно їх характеризує, демонструє слабо сформоване художньо-образне мислення, елементарні навички та вміння у практичній музичній діяльності
	2	Учень (учениця) володіє незначною частиною тематичного матеріалу, має слабо сформований рівень сприйняття музичних творів, виявляє певні вміння та навички, володіє незначною частиною спеціальної музичної термінології, словниковий запас дозволяє викласти думку на елементарному рівні
	3	Учень (учениця) здатний сприймати фрагменти музичних творів з конкретним образно-художнім змістом, знає незначну частину музичного тематичного матеріалу; послуговуючись обмеженим терміно-логічним та словниковим запасом
II. Середній	4	Учень (учениця) здатний сприймати та виконувати музичні твори на репродуктивному рівні, але не розуміє художньо-образної сфери музичних творів; застосування знань та спеціальної музичної термінології на практиці задовільне
	5	Учень (учениця) володіє навичками й уміннями, які дають змогу проаналізувати чи виконати окремі музичні твори, котрі мають художньо конкретну словесну, понятійну основу; але не завжди вміє інтерпретувати музичні твори, які вимагають абстрактного художнього мислення; виявляє недостатнє знання спеціальної музичної термінології; словниковий запас небагатий

	6	Учень (учениця) здатний сприймати і відтворювати основну частину музичного матеріалу, але має слабо сформоване художнє мислення, не завжди послідовно та логічно характеризує музичні твори, його розповідь потребує уточнень і додаткових запитань; учень (учениця) виявляє знання і розуміння основних тематичних положень, але не завжди вміє самостійно зробити порівняння, висновок щодо прослуханої чи виконаної музики
	7	Учень (учениця) здатний сприймати та виконувати музичні твори, але робить непереконливі висновки, непослідовно викладає свої думки, допускає термінологічні помилки; Учень (учениця) знає найважливіший тематичний музичний матеріал, але знання нестійкі; спостерігаються помітні позитивні зміни у музичній діяльності учня
	8	Учень (учениця) уміє сприймати і виконувати музичні твори, досить повно аналізує художньо-образний зміст твору, але має стандартне мислення, йому бракує власних висновків, асоціацій, узагальнень, не завжди вміє поєднувати музичні твори та життєві явища; недостатньо володіє спеціальною музичною термінологією при аналізі музичних явищ
	9	Учень (учениця) виявляє достатнє засвоєння тематичного музичного матеріалу, але допускає неточності у використанні спеціальної музичної термінології, які потребують зауваження чи коригування, трапляються поодинокі недоліки у виконанні музичного твору і художньо-образному оформленні своїх роздумів щодо прослуханої музики; не завжди самостійно систематизує та узагальнює музичний матеріал
IV. Високий	10	Учень (учениця) має міцні знання програмового матеріалу, але, аналізуючи музичні твори, допускає несуттєві неточності у формулюваннях, при використанні спеціальної музичної термінології, а також під час виконання музичних творів, у більшості випадків уміє обґрунтовано довести свою думку щодо музичних явищ, йому важко виконати окремі фрагменти музичного твору. Вказані неточності може виправляти самостійно

	11	Учень (учениця) володіє тематичним музичним матеріалом у межах програми, вміє використовувати набуті знання, уміння і здібності у нових музичних завданнях, демонструє знання спеціальної музичної термінології, їх усвідомлення та міцність, уміння систематизувати, узагальнювати, інтерпретувати музичні твори, асоціювати їх з творами інших мистецтв та життєвими явищами, застосовувати здобуті знання у музичній діяльності
	12	Учень (учениця) має глибокі, ґрунтовні знання тематичного музичного матеріалу у межах програми, здатний узагальнювати, сприймати та виконувати музичні твори, застосовувати асоціативні зв'язки між музичними творами, творами інших мистецтв та життєвими явищами; свідомо використовувати спеціальну музичну термінологію у роздумах, висновках та узагальненнях щодо прослуханого чи виконаного твору, пропонує нетипові, цікаві художньо-творчі уявлення; рівень світосприйняття і світовідчуття мистецького мислення достатньо високий; самостійно використовує набуті знання, уміння та здібності в музичній діяльності

Навчально методичне забезпечення викладання предмета "Музичне мистецтво"

У 2013–2014 н. р. викладання предмета музичне мистецтво здійснюватиметься:

- для **1-х класів**: підручник та робочий зошит для учнів «Музичне мистецтво. 1 клас», (авт. Аристова Л. С., Сергієнко В. В., вид-во ВД «Освіта»); «Музичне мистецтво. 1 клас» авт. Лобова О. В., вид-во «Школяр»; «Мистецтво. 1 клас» (авт. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Очеретяна Н. В.). вид-во «Генеза».
- для **2 класів**: підручник для робочий зошит для учнів «Музичне мистецтво. 2 клас», авт. Аристова Л. С., Сергієнко В. В., вид-во ВД «Освіта»; «Музичне мистецтво. 1 клас» авт. Лобова О. В., вид-во «Школяр»; «Мистецтво. 1 клас» (авт. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Очеретяна Н. В.). вид-во «Генеза».
- У **3–4 класах** початковій школі відповідно до чинної типової програми з музики (авт. О. Ростовський та ін.); вид. „Шкільний світ, 2001., ж-л „Початкова школа”–2002–2004., ж-л „Мистецтво і освіта” №

1, 2/2007. Для 1–4 класів видано фонохрестоматію („Гене́за”, Київ-1996.).

Відповідно до результатів Всеукраїнського конкурсу рукописів підручників Міністерством рекомендовано використовувати у навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів такі підручники:

- Для 5 класу за навчальною програмою **«Мистецтво»** авт. Л. Масол, О. Коваленко, Г. Соцька, Г. Кузьменко, Ж. Марчук, О. Константинова, Л. Паньків, І. Гринчук, Н. Новікова, Н. Овіннікова), підручники та робочі зошити: **«Музичне мистецтво»** авт. Л. Масол, Л. Аристова, вид-во «Сиция»; **«Музичне мистецтво»** авт. Л. Кондратова, вид-во «Навчальна книга - Богдан»; **«Мистецтво» (інтегрований курс)** авт. Л. Масол вид-во «Світоч».
- У 6–8 класах – за програмою „Музичне мистецтво для 5–8 класів (автори Б. Фільц, І. Белова та ін.). 2005.

Для вивчення музичного мистецтва у 6 класі створено два підручники. Підручник „Музичне мистецтво авторів О. Волошиної, А. Левченко, О. Мільченко (вид. „Перун”, 2006.) та О. Лобової („Школяр”, 2006.). Для вивчення музичного мистецтва у 6 класі підготовлено до випуску нотну та фоно-хрестоматію (вид. „Гроно”), робочий зошит для учнів („Перун”, 2006), видано методичний посібник для вчителя („Перун”, 2006). Для вивчення музичного мистецтва у 7 класі загальноосвітніх навчальних закладів колективом авторів у складі Макаренко Г. М., Наземної Т. О., Міщенко Н. І., Дорогань Л. О. створено підручник «Музичне мистецтво» (вид. «Оберіг», 2007). Для 8 класу МОН України рекомендовано до використання в навчально-виховному процесі два підручники з музичного мистецтва: авторів О. Волошиної, А. Левченко, О. Мільченко (видавництво «Веста»); авторів Г. Макаренко, Т. Наземної та ін. (видавництво «Оберіг»).

Викладання інтегрованого курсу „Мистецтво” здійснюватиметься: 3–4 класах початкової школи за програмою „Мистецтво” (автори Л. М. Масол та ін., ж-л „Початкова школа” № 8/2001, № 6/2002, ж-л „Мистецтво і освіта” № 1/2007); у 6 класах – за програмою „Мистецтво” (автори Л. М. Масол та ін., ж-л „Мистецтво і освіта” № 1/2005).

Інформація щодо рекомендованої міністерством навчально-методичної літератури з дисциплін художньо-естетичного циклу щороку подається в Переліку програм та навчально-методичного забезпечення в Інформаційному збірнику Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України. З новими досягненнями в царині культури, мистецтва і мистецької педагогіки можна ознайомитися на сторінках фахового

журналу «Мистецтво та освіта». Журнал друкує інформаційні матеріали, методичні рекомендації та розробки, а також нотні додатки, що покликані допомагати в реалізації змісту освітніх галузей «Мистецтво» та «Естетична культура» в шкільному навчально-виховному процесі. Нагадуємо, що відповідно до наказу МОН від 01.09.2009 р. № 806 «Про використання навчально-методичної літератури у загальноосвітніх навчальних закладах», загальноосвітнім навчальним закладам дозволяється використовувати в організації навчально-виховного процесу лише навчальні програми, підручники та навчально-методичні посібники, що мають відповідний гриф Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України або схвалення відповідної комісії Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства.

Навчально-виховний процес у 6–8 класах основної та 9 – 11 класах старшої школи, як і в попередні роки, буде проводитися за чинними навчальними програмами та навчально-методичним забезпеченням.

Усе навчально-методичне забезпечення, рекомендоване Міністерством до використання в навчальних закладах, зазначено у Переліках навчальних програм, підручників та навчально-методичних посібників, розміщених на офіційних веб-сайтах МОН України (www.mon.gov.ua) та Інституту інноваційних технологій і змісту освіти (www.iitzo.gov.ua).

Викристання комп'ютерних мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва

Нові тенденції розвитку культури інформаційного суспільства, пов'язані з глобальним поширенням мас-медіа, не можуть не впливати на систему освіти та виховання, яка в усі часи гнучко реагувала на соціокультурні умови і потреби. Естетичне ставлення школярів до світу, до різних видів мистецтва формується переважно під впливом стихійних факторів соціального оточення, зокрема засобів масової інформації, особливо телебачення. На допомогу вчителю музичного мистецтва в інформаційному просторі мережі Інтернет існує велика кількість Web-сайтів, на яких розміщено інформацію, присвячену царині мистецтва. Зокрема, сайт www.makrus-studio.narod.ru пропонує великий вибір записів вокальної та інструментальної музики, зокрема «мінусівок» пісень (у тому числі дитячих) у різних форматах. Архів сайту постійно оновлюється. У нових випусках часопису «Артклас», а також на сайті www.artclass.lviv.ua до уваги учнів та вчителів цікаві й змістовні ілюстровані матеріали з образотворчого мистецтва та художньої культури.

Сторінки сайту <http://schools.techno.ru/sch1529/mxk/mxk.htm> (Світова художня культура) призначені передусім для вчителів і містять інформацію щодо використання тих чи інших творів мистецтва у процесі навчання художньої культури, а також щодо етапів розвитку художньої культури. На сайті <http://artclassic.edu.ru/> можна знайти навчально-методичні матеріали з художньої культури, статті про види мистецтва, стилі, епохи, жанри. Зручним на цьому сайті є пошук за автором твору, назвою та періодом його створення. Сайт <http://www.classic-music.ru/> містить такі розділи: композитори (біографії і творчі портрети); виконавці (диригенти, співаки, піаністи, скрипалі, віолончелісти та ін.); факти (цікаві та маловідомі факти з життя видатних особистостей); афоризми (висловлювання видатних особистостей); інструменти (енциклопедія старовинних і сучасних інструментів); словник музичних термінів; наші проекти (кращі сайти про класичну музику). Сайт <http://www.world-art.ru> (World Art : Art in all display) є зручно класифікованим і великим за обсягом каталогом творів мистецтва у царинах живопису, літератури, анімації, кіно, архітектури.

Сайти – картинні галереї: <http://rusportrait.narod.ru>; <http://jivopis.ru>; <http://ruslandscape.narod.ru>; <http://rusgenre.narod.ru>. Інформацію про музеї та посилання на Web-сторінки кращих музеїв Європи і світу можна знайти на сайті <http://www.kontorakuka.ru/museums/right.htm>.

В інформаційному просторі мережі Інтернет існує велика кількість Web-сайтів, на яких розміщено інформацію, присвячену *українській художній культурі*. Зокрема, на сторінках сайту <http://www.artsmaidan.kiev.ua> «ArtsMaidan» – галерея сучасного українського мистецтва» розміщено твори сучасних українських митців on-line у жанрах живопису, графіки, скульптури, кераміки, портрету і натюрморту, декоративно-прикладного мистецтва. На сайті www.heritage.com.ua «Українська спадщина» можна знайти матеріали з архітектури (дослідження, реставрація, публіцистика, архітектори) та краєзнавства (заповідники). Сайт www.artofukraine.com «Art Of Ukraine – сучасне мистецтво українських художників» містить інформацію про сучасних українських художників (біографії, творчість, галерея творів). Цікаві матеріали про історичні архітектурні пам'ятки України (Софійський собор, Андріївську церкву, Золоті Ворота, Кирилівську церкву в Києві, Судацьку фортецю в Криму) розміщено на сайті www.sophia.org.ua «Софія Київська – національний заповідник». Про пам'ятки архітектури, історії та монументального мистецтва України (їх опис, ретроспективні та сучасні зображення, фотографії, класифікація пам'яток за стилем та статусом) розповідає сайт www.oko.kiev.ua «ОКО – архітектура і краєзнавство

України». Київську віртуальну художню галерею розміщено на сайті <http://art-gallery.kiev.ua>, де подано інформацію про київські художні музеї та Михайлівський собор, а також розміщено біографії сучасних українських художників, галерею їхніх робіт.

Сайт <http://prostir.museum/museums/ua/> пропонує загальні відомості про музеї України, які систематизовані за регіонами та типами колекцій.

Сайти, присвячені українському музичному мистецтву: <http://spiv.org.ua/> Назва: **Хоровий спів в Україні**. На сайті – інформація про хоровий спів в Україні, видатних хорових композиторів, диригентів, хормейстерів, регентів, хори; новини хорового життя; хорові фотогалереї, аудіогалереї, відеогалереї; анонси хорових подій тощо. Сайт <http://folk.org.ua/> Назва: **Українська Автентична Музика**. Присвячений темі збереження унікальної народної музичної спадщини України.

Сайт <http://kobzari.org.ua/> Назва: **Національна спілка кобзарів України. Кобзарі сучасності**. Це – офіційний сайт Національної спілки кобзарів України. Тут можна знайти музичні записи, ноти та іншу інформацію про кобзарство.

Сайт <http://gomin.uazone.net> Назва: "Гомін" – архів української народної пісенності.

Матеріально-технічне оснащення кабінету

Специфіка уроку музичного мистецтва висуває особливі вимоги до підбору спеціалізованого обладнання та оформлення інтер'єру кабінету. Кабінет музики має бути поліфункціональним і забезпечувати умови як для слухання музики, так і для виконавської та художньої творчості учнів. Рекомендації щодо оснащення кабінету музики містяться у методичному посібнику «Упровадження комп'ютерних мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва» (Кібалова Т. В. Упровадження комп'ютерних мультимедійних технологій на уроках музичного мистецтва: методичний посібник. – Миколаїв: ОІППО, 2011. – 88 с.).

Інтеграція навчальних занять з музичного мистецтва в позакласну, позашкільну музично-творчу діяльність

Сьогодення вимагає забезпечення високого рівня культури, освіченості й вихованості громадянина України, здатного на основі потреб життя і досвіду українського народу, досягнень світової культури творчо вирішувати власні і державні проблеми та на краще змінити власне життя та життя країни. В українському суспільстві на сьогодні спостерігаються протиріччя між проблемами, формування духовно-моральної особистості та реаліями повсякденного життя. ЗМІ, які є складовою духовної культури суспільства, на сучасному етапі не стали носієм духовності.

Деструктивний характер має також і дозвілєва сфера життєдіяльності молоді, у якій перевага надається масовим розважальним формам. Для нейтралізації негативних впливів необхідно задіяти весь комплекс інноваційної педагогічної інфраструктури, підвищити якість змісту навчально-виховного процесу та естетичного впливу (естетику предметного, соціально-педагогічного середовища, позашкільного докільля, мистецькі контакти з професійними і самодіяльними творчими колективами тощо). Художньо-естетичне виховання в даному контексті, крім навчальних, виховних, розвиваючих функцій, виконуватиме роль превентивної функції. «Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах» та «Комплексна програма художньо-естетичного виховання у загальноосвітніх та позашкільних навчальних закладах», у якій враховано найкращі традиційні та інноваційні тенденції художньо-естетичної освіти, засвідчили визначальну роль мистецтва,, яке вбирає в себе емоційно-естетичний досвід поколінь і втілює ціннісне ставлення до світу, має виняткові можливості виховного впливу на людину і є засобом для виховання моральності, патріотичних почуттів, громадянської позиції. Значну увагу слід приділити організації продуктивного, доцільного, змістовного дозвілля, формуванню комунікативної культури. При організації сфери дозвілля треба враховувати естетичні інтереси і смаки учнів, щоб успішно їх скеровувати, використовувати цікаві традиційні і нові нестандартні форми спілкування за допомогою мистецтва (мистецькі ігри, театралізовані дійства, різноманітні шоу тощо). Інакше кажучи, необхідно більш активно використовувати естетико-виховні можливості музичного мистецтва (і мистецтва взагалі), які забезпечують компетентнісний і творчий розвиток учнів.

Розвиток дитячої творчості: різноманітні форми і види

2013-й – Рік дитячої творчості в Україні

Указом Президента України 2013 рік оголошено Роком дитячої творчості. Мета заходів, які буде проведено цього року, - сприяння забезпеченню освітньо-культурних потреб дітей, створення умов для їхнього творчого, інтелектуального, духовного та фізичного розвитку, виявлення та підтримка талановитих і обдарованих дітей, організація змістовного дозвілля, удосконалення виховної роботи та розбудова системи позашкільної освіти. Доводимо до Вашого відома і врахування в роботі наказ Міністерства освіти і науки України від 13.12.2012 р. № 1409 «Про затвердження Плану всеукраїнських і міжнародних заходів з дітьми та учнівською молоддю на 2013 рік».

Додаток до наказу Міністерства освіти і науки України
від 13 грудня 2012 р. № 1409

**Плану
всеукраїнських і міжнародних заходів з дітьми та учнівською молоддю
на 2013 рік**

№ з/п	Назва заходу	Місце проведення	Строки проведен- ня	Відповідальні за проведення
----------	--------------	---------------------	---------------------------	--------------------------------

Заходи з художньо-естетичного напрямку позашкільної освіти				
Всеукраїнські заходи у рамках номінацій фестивалю «Чисті роси»:				
Всеукраїнський відкритий дитячо-юнацький фестиваль естрадної пісні «Різдвяна зіронька – 2013»	м. Мукачеве Закарпатська обл.	січень	Український державний центр позашкільної освіти Закарпатський обласний палац дитячої та юнацької творчості Падіюнь	
Всеукраїнський літературно- музичний фестиваль «Розстріляна молодість»	м. Житомир	лютий	Український державний центр позашкільної освіти Житомирський державний будинок художньої та технічної творчості	
Всеукраїнський відкритий фестиваль дитячих та молодіжних театрів моди «Феєрія краси (заочний)	м. Київ	лютий	Український державний центр позашкільної освіти	
Всеукраїнський відкритий дитячо-юнацький фестиваль – конкурс юних вокалістів «Пісня над Бугом»	м. Хмельницький	березень	Український державний центр позашкільної освіти Хмельницький обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді	
Всеукраїнський відкритий фестиваль дитячих та юнацьких аматорських театрів «Маски Мельпомени»	м. Харків	березень	Український державний центр позашкільної освіти Комунальний заклад «Харківський обласний палац дитячої та юнацької творчості»	

Всеукраїнський фестиваль дитячої та юнацької творчості присвячений Дню землі	м. Кіровоград	квітень	Український державний центр позашкільної освіти Комунальний позашкільний навчальний заклад «Кіровоградський обласний центр дитячої та юнацької творчості»
Всеукраїнська виставка «Мистецтво оригамі»	м. Рівне	квітень	Український державний центр позашкільної освіти, Рівненський обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді
Всеукраїнський фестиваль хорового мистецтва «Жайвір скликає друзів»	м. Львів	квітень	Український державний центр позашкільної освіти Центр творчості дітей та юнацтва Галичини
Всеукраїнський відкритий дитячо-юнацький фестиваль народного мистецтва «Смарагдові витoki»	м. Мукачеве Закарпатська обл.	травень	Український державний центр позашкільної освіти Закарпатський обласний палац дитячої та юнацької творчості Падіюн
Всеукраїнська виставка-конкурс декоративно-ужиткового і образотворчого мистецтва «Знай і люби свій край»	м. Київ	травень	Український державний центр позашкільної освіти
Всеукраїнський фестиваль дитячих народних пісень, ігор та розваг «Подільночка» (заочний)	м. Київ	травень	Український державний центр позашкільної освіти
Всеукраїнський відкритий фестиваль – конкурс оркестрів «Кримський камертон»	м. Севастополь	червень	Український державний центр позашкільної освіти Комунальний позашкільний навчальний заклад «Палац дітей та юнацтва м. Севастополя»

Всеукраїнський відкритий фестиваль дитячої художньої творчості «Єдина родина 2013»	АР Крим, Миколаївська обл., Херсонська обл.	червень	Український державний центр позашкільної освіти, Євпаторійський центр дитячо-юнацької творчості «Ровесник», Миколаївський обласний будинок художньої творчості, Херсонський державний будинок художньої творчості
Всеукраїнський фестиваль хореографічного мистецтва «Магія танцю»	Херсонська обл.	червень	Український державний центр позашкільної освіти, Херсонський Таврійський ліцей мистецтв
Всеукраїнський фестиваль дитячих та юнацьких театральних колективів «Світ надії Дивосвіт»	Херсонська обл.	липень	Український державний центр позашкільної освіти, Херсонський Таврійський ліцей мистецтв
Всеукраїнський відкритий фестиваль-конкурс «Молодь обирає здоров'я»	АР Крим, м. Одеса, м. Київ, м. Севастополь	серпень-вересень	Український державний центр позашкільної освіти, Державне підприємство «Український дитячий центр «Молода гвардія», Державна служба молоді та спорту МВС
Всеукраїнський фестиваль-конкурс ігрових програм «Адреса дитинства – Гра»	м. Запоріжжя	вересень-жовтень	Український державний центр позашкільної освіти Запорізький міський палац дитячої та юнацької творчості
Літературний конкурс для дітей та молоді (номінації: проза та поезія) (заочний)	у регіонах	вересень-жовтень	Український державний центр позашкільної освіти
Всеукраїнський відкритий дитячо-юнацький фестиваль – майстерня авторської (бардівської) пісні	м. Київ, м. Запоріжжя	жовтень	Український державний центр позашкільної освіти, Запорізький міський палац дитячої та юнацької творчості
Всеукраїнський конкурс з декоративно-ужиткового мистецтва (номінація : фітодизайн)	м. Сімферополь	жовтень	Український державний центр позашкільної освіти, Сімферопольський центр дитячої та юнацької творчості

Всеукраїнський конкурс народної патріотичної пісні «Україно – зоре моя!»	м. Донецьк	жовтень	Український державний центр позашкільної освіти, Донецький обласний палац дитячої та юнацької творчості
Всеукраїнський фестиваль історичної реконструкції «Придорожній камінь»	м. Київ, Закарпатська обл.	жовтень	Український державний центр позашкільної освіти, Закарпатський обласний палац дитячої та юнацької творчості Падіюн
Всеукраїнський конкурс юних гумористів «Посміхнемось щиро Вишні»	м. Полтава	листопад	Український державний центр позашкільної освіти, Полтавський обласний центр естетичного виховання учнівської молоді
Благодійний концерт до Новорічно-Різдвяних свят за участю зразкових і народних колективів	м. Київ	грудень	Український державний центр позашкільної освіти, МВС України
Всеукраїнський фестиваль хорового мистецтва «Співає юність України»	регіони	протягом року	Український державний центр позашкільної освіти
Участь у міжнародних заходах:			
Міжнародний фестиваль-конкурс мистецтв «Різдвяні канікули»	м. Львів	січень	Український державний центр позашкільної освіти, Центр творчості дітей та юнацтва Галичини

II Міжнародний конкурс плакатів, малюнків і фотографій «Дружать діти на планеті»	м. Київ, Литовська Республіка, Російська Федерація, Білорусь	Травень - червень	Український державний центр позашкільної освіти, Центр творчості дітей та юнацтва Галичини, литовський центр дітей та молоді, Литовська громадська організація «Від серця до серця», естонська громадська організація «Серце до серця», Національний центр художньої творчості дітей та юнацтва Республіки Білорусь, Федеральний державний бюджетний заклад культури «Всеросійський центр художньої творчості»
Міжнародний фестиваль дитячого кіно та телебачення «Веселка» та Всеукраїнський відкритий конкурс юних фотоаматорів «Ми – діти України»	м. Кременчук, Полтавська обл.	серпень	Український державний центр позашкільної освіти, Полтавський обласний центр науково-технічної творчості учнівської молоді, Дитяча громадська організація «Творчий світ дитини»
Міжнародний фестиваль – конкурс дитячої та юнацької хореографії «Падіон-Євро-Данс»	м. Ужгород, м. Стара Любляна, Словаччина	жовтень	Український державний центр позашкільної освіти, Закарпатський обласний палац дитячої та юнацької творчості Падіон, Асоціація хореографів Європи
Організація оздоровлення та відпочинку учнівської молоді України з одночасним проведенням профільних творчих змін, зльотів, зборів, шкіл, виставок та фестивалів	регіони	протягом року	Український державний центр позашкільної освіти, позашкільні навчальні заклади України

Доводимо до Вашого відома і врахування в роботі Розпорядження Миколаївської обласної державної адміністрації від 12.02.2013 № 38-р. "Про проведення у 2013 році в Миколаївській області Року дитячої творчості" та Розпорядження голови Миколаївської обласної державної

адміністрації від 12.02.2013 № 38-р. "План заходів щодо проведення року дитячої творчості в Миколаївській області у 2013 році".

Заходи з художньо-естетичного напрямку

№	Назва заходу	Дата проведення
1	Обласний турнір юних знавців музичного краєзнавства	Березень
2	Фестиваль художньої творчості, присвячений Шевченківським дням "Таланти твої, Миколаївщино"	Березень- травень
3	Міжнародний фестиваль дитячої творчості "Золотий лелека"	Червень
4	Фестиваль дитячої творчості "Країна дитячих талантів"	Серпень
5	Фестиваль музичної казки в дошкільних навчальних закладах	Протягом року
6	Фестиваль дитячої творчості "Регіони мають таланти"	Серпень
7	Обласна фотовисавка "Дитяча музично-естетична творчість"	Вересень
8	Мистецька студія для керівників гуртків художньо-естетичного напрямку	Червень, грудень
9	Обласний конкурс "Від творчого учителя – до обдарованого учня"	Грудень

Обласний турнір юних знавців музичного краєзнавства

2 березня 2013 року лабораторією методики художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти на базі Первомайського центру культури та дозвілля імені Є. Зарницької проведено обласний турнір юних знавців музичного краєзнавства. У заключному етапі турніру взяли участь 9 команд із різних регіонів Миколаївщини (Врадіївського, Кривоозерського, Новобузького, Новоодеського, Первомайського районів, м. Вознесенська та м. Первомайська). Учні виявили глибокі знання про творчість славетних земляків, всесвітньо відомих корифеїв літератури, музичного, образотворчого та театрального мистецтва; розуміння культури та побуту рідного краю, календарно-обрядових, історичних пісень, дум, в яких йдеться про південноукраїнський край та його героїв, тощо.

Кращим знавцем музичного краєзнавства журі визнало Труш Олександру, учасницю команди «Первомайська рапсодія» Первомайської загальноосвітньої школи I – III ступенів № 17 імені Миколи

Вінграновського (наставник – Соколова Олена Вікторівна), яка, виявивши глибокі знання, отримала чудову нагороду – ноутбук.

Перемогу здобули юні знавці музичного краєзнавства з Первомайської гімназії Первомайської міської ради – команда «Ластівка», яку готувала учитель музичного мистецтва Харламова Олена Арнольдівна.

Друге місце посіла команда «Троїчаночка» Троїцької загальноосвітньої школи I – III ступенів Новоодеської районної ради (наставник – учитель музичного мистецтва, керівник шкільного музею бойової і трудової слави села Троїцького Прозоров Віктор Євгенович).

Диплом третього ступеня отримала збірна команда Врадіївського району – «Царівни». Наставники – педагог-організатор Сусол Олена Володимирівна та учитель музичного мистецтва Козаков Віктор Михайлович.

Особисто від голови Миколаївської обласної державної адміністрації М. П. Круглова на згаду про гарний захід усі учасники й переможці, наставники команд повезли додому призи (електронні носії) та цінні подарунки (електронні книжки, планшети, ноутбуки).

Обласний турнір юних знавців музичного краєзнавства став великим святом дитячої творчості, ерудиції, любові до рідного краю.

***Фестиваль художньої творчості, присвячений Шевченківським дням
"Таланти твої, Миколаївщино"***

Фестиваль дитячої творчості «Таланти твої, Миколаївщино» проводиться щорічно із метою популяризації творчої спадщини Т. Г. Шевченка, збереження та розвитку інтелектуального потенціалу України, підтримки талановитої молоді та творчої праці вчителів – у рамках підготовки до відзначення у 2014 році 200 - річчя від дня народження Т. Г. Шевченка. 22 травня цього року на базі Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти відбувся II (обласний) етап фестивалю дитячої художньої творчості «Таланти твої, Миколаївщино», присвячений Шевченківським дням у номінаціях: «Юні аматори сцени», «Юні композитори», «Юні художники». У змаганнях взяли участь представники 20-ти районів області.

Фестиваль дитячої творчості дав змогу підтримати обдарованих дітей і талановитих педагогів, а також сприяв популяризації кращих зразків творів мистецтва, вихованню високої духовності та культури в дитячому та молодіжному середовищі.

У номінації «Юні композитори» взяли участь учні міст Миколаєва, Вознесеньська, Первомайська, Баштанського, Миколаївського районів. Учасники конкурсу надіслали відеозаписи власного виконання авторських пісень, у яких продемонстрували високий рівень композиторської та виконавської майстерності. Конкурс проводився у двох вікових категоріях: молодша (9–13 років) і старша (14–18 років). У молодшій віковій категорії

Жолкевський Георгій, учень 6-Б класу Первомайської ЗОШ I – III ступенів Первомайської міської ради написав п'єси для акордеону «Дитяча полька» та «Пісня без слів»; Чепкий Ілля, учень 6 класу Веснянської ЗОШ I–III ступенів Миколаївської районної ради –твори для фортепіано: «Етюд» та ліричну п'єсу «Спогади»; Коробченко Анна, учениця 2(6) класу Вознесенської гімназії № 1, Вознесенської міської ради представила власний опус інструментальних п'єс «Весняний спогад» та «Пробудження душі», які виконала на електронному синтезаторі. У старшій віковій категорії Паславський Олександр, учень 11 класу Баштанської гімназії Баштанської районної ради написав пісні на слова Т. Г. Шевченка «Сон» та «Ой діброво – темний гаю», які виконав дуєтом з Д. Новицькою, акомпануючи на гітарі. Димиденко Олег, учень 10-Б класу Миколаївської ЗОШ I–III ступенів № 54 Миколаївської міської ради продемонстрував відео кліпи, зняті на власні пісні ліричної тематики «Не уходи» та «Кохана».

Слід відзначити високий рівень організаційно-методичних заходів, спрямованих на якісну підготовку до участі у Фестивалі у номінації «Юні композитори» педагогічних працівників: Миколаївської ЗОШ I–III ступенів № 54 Миколаївської міської ради (Потапова Н. М. – учитель музичного мистецтва та художньої культури), Первомайської ЗОШ I–III ступенів № 17 ім. Миколи Вінграновського (Соколова О. В. – учитель музичного мистецтва та художньої культури), Вознесенської гімназії № 1 Вознесенської міської ради (Руденко О. М. – учитель музичного мистецтва та художньої культури), Веснянської ЗОШ I–III ступенів Миколаївської районної ради (Ярошевська М. О. – учитель музичного мистецтва, методист районного методичного центру відділу освіти Миколаївської районної ради), Баштанської гімназії Баштанської районної ради (Ночовська С. В., учитель музичного мистецтва).

Журі Фестивалю у номінації "Юні композитори" (Кібалова Тетяна Валеріївна, методист МОППО – голова; члени журі: Колпакова Людмила Григорівна, учитель музичного мистецтва Миколаївської ЗОШ I – III ступенів № 53 Миколаївської міської ради, учитель-методист, методист НМЦ; Васютіна Олена Павлівна, учитель музичного мистецтва Миколаївської ЗОШ I–III ступенів № 11 Миколаївської міської ради; Ярошевська Марія Олександрівна, учитель музичного мистецтва Веснянської ЗОШ I–III ступенів Миколаївської районної ради, методист методичного цетру відділу світи Миколаївської районної ради, учитель-методист) визначило переможців і призерів творчого змагання.

У молодшій віковій категорії I місце посів *Жолкевський Георгій*, учень 6-Б класу Первомайської ЗОШ I–III ступенів Первомайської міської ради; II місце посів *Чепкий Ілля*, учень 6 класу Веснянської ЗОШ I–III ступенів Миколаївської районної ради; III місце посіла *Коробченко Анна*, учениця 2(6) класу Вознесенської гімназії № 1, Вознесенської міської ради.

У старшій віковій категорії I місце посів *Паславський Олександр*, учень 11 класу Баштанської гімназії Баштанської районної ради, II місце посів *Димиденко Олег*, учень 10-Б класу Миколаївської ЗОШ I–III ступенів Миколаївської міської ради.

Підвищення фахової та професійної майстерності учителя музичного мистецтва

Курси підвищення кваліфікації

У 2012/2013 навчальний рік було організовано і проведено 4 групи курсів підвищення кваліфікації вчителів музичного мистецтва, загальною кількістю близько 100 осіб. Слухачами курсів було презентовано випускні колективні курсові проекти: «Сучасний урок музичного мистецтва. 1 клас», «Сучасний урок музичного мистецтва. 2 клас», «Сучасний урок музичного мистецтва. 5 клас», а також індивідуальні проекти: «Використання проектних технологій на уроках музичного мистецтва», «Сучасні технології розвивального навчання на уроках мистецтва», «Особливості використання інноваційних художньо-педагогічних технологій на уроках мистецтва», тощо.

Було організовано 2 хорових колективи і 2 вокальних квартети, які брали участь у проведенні Всеукраїнських конкурсів «Учитель року – 2013», «Вихователь року – 2013». Солісти хору: Леонід Крикун, учитель музичного мистецтва Михайло-Погорілівської ЗОШ I–III ступенів Жовтневої районної ради і Олена Стрецул, учитель музичного мистецтва Миколаївської ЗОШ I–III ступенів № 48 Миколаївської міської ради. Солісти вокального квартету: Павло Руденко, учитель музичного мистецтва Вознесенської ЗОШ I–III ступенів № 8 Вознесенської міської ради – автор музики пісні «Галактика знань» (автор слів – А. М. Старєва, директор МОППО), Леонід Крикун, учитель музичного мистецтва Михайло-Погорілівської ЗОШ I–III ступенів Жовтневої районної ради, Сергій Семенов, учитель музичного мистецтва, директор Куйбишівської ЗОШ I–III ступенів Веселинівської районної ради – автор музики гімну «Учитель року», Руслан Сьох, учитель музичного мистецтва Галицинівської ЗОШ I–III ступенів Жовтневої районної ради.

Слід відзначити адміністрації та вчителів музичного мистецтва:

- ✓ Першої української гімназії імені Миколи Аркаса Миколаївської міської ради (Бережний Сергій Васильович, заслужений працівник освіти України - директор; Козка Тетяна Валентинівна – учитель мистецтва);
- ✓ Миколаївського муніципального колегіуму Миколаївської міської ради (Січко Сергій Михайлович – директор, к. пед.н., народний учитель України; Петрова Ірина Яківна, заслужений учитель України, учитель-методист, Волошина Антоніна Іллівна – учитель-методист);
- ✓ Миколаївської ЗОШ I-III ступенів № 53 Миколаївської міської ради (Ушакова Людмила Іванівна – директор; Колпакова Людмила Григорівна, учитель-методист, методист НМЦ; Хмельова Ольга Володимирівна, учитель-методист);
- ✓ Миколаївської спеціалізованої ЗОШ I-III ступенів № 22 Миколаївської міської ради (Богун Петро Михайлович – директор; Роштіна Наталія Анатоліївна, старший учитель);
- ✓ Миколаївської спеціалізованої школи I-III ступенів мистецтв і прикладних ремесел експериментального загальноосвітнього навчального закладу всеукраїнського рівня «Академія дитячої творчості» (Матвєєва Ганна Дмитрівна, к. пед. н., заслужений працівник освіти України – директор; Бреднєва Олена Володимирівна – заступник директора; Шевченко Олена Юріївна, Галенко Ольга Вікторівна, Єременко Олександр Олександрович, Домогацька Людмила Зосимівна, Курмель Людмила Олександрівна – учителі мистецьких дисциплін).
- ✓ Миколаївської санаторної загальноосвітньої школи-інтернату № 4 I-III ступенів Миколаївської обласної ради (Гуріна Анжела Миколаївна – директор; Максимець Олександр Петрович, учитель-методист);
- ✓ Миколаївської санаторної загальноосвітньої школи-інтернату № 7 I-III ступенів Миколаївської обласної ради (Макарова Галина Олександрівна – директор; Ревякіна Світлана Миколаївна, учитель-методист) – за організовану і проведену на високому навчально-методичному рівні педагогічну практику для вчителів музичного мистецтва.

Конференції

З 24 по 28 червня 2013 року відбулась обласна конференція вчителів музичного, образотворчого мистецтв та художньої культури "Теорія і практика реалізації Державних стандартів освітньої галузі «Мистецтво» в умовах реформування вітчизняної освіти".

Міжрайонні семінари

У 2012/2013 навчальному році було проведено міжрайонні семінари вчителів мистецтва у Вознесенському, Очаківському районах, м. Первомайську.

МІЖРАЙОННІ СЕМІНАРИ

“ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ

МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН”

ОЧАКІВСЬКИЙ РАЙОН

26. 04. 2013 Р.

МІЖРАЙОННІ СЕМІНАРИ

“ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАННІ

МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН”

ВОЗНЕСЕНСЬКИЙ РАЙОН

19 ЖОВТНЯ 2012 Р.

МІЖРАЙОННИЙ СЕМІНАР

М. ПЕРВОМАЙСЬК

“ЗАСПІВАЮ ТВОЄ ІМ'Я”

(ДО ЮВІЛЕЮ МИКОЛИ ВІНГРАНОВСЬКОГО)

ЛИСТОПАД 2012

Слід відзначити *Ярову Ольгу Петрівну*, учителя музичного мистецтва Таборівської ЗОШ І–ІІІ ступенів Вознесенської районної ради; *Кравцова Миколу Володимировича*, учителя музичного мистецтва Воронівська ЗОШ І–ІІІ ступенів Вознесенської районної ради; *Бернацького Володимира Васильовича*, учителя музичного мистецтва Дорошівської ЗОШ І–ІІІ ступенів Вознесенської районної ради; *Муравйову Тетяну Сергіївну*, учителя музичного мистецтва Іванівської ЗОШ І–ІІІ ступенів Очаківської районної ради; учителів музичного мистецтва м. Первомайська: *Бенідовську Лідію Миколаївну* (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 7), *Соколову Олену Вікторівну* (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 17), *Липу Олену Анатоліївну* (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 5), *Бабійчук Наталю Петрівну* (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 9), *Шаповал Оксану Сергіївну*, *Рябошапко Ірину Олександрівну* (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 15), *Скрипник Вікторію Анатоліївну* (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 1), *Григорук Світлану Іванівну* (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 3), *Шостакова Віктора В'ячеславовича* (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 4), *Тузову Ксенію Євгеніївну* (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 6), *Петрашковську Ірина Леонідівну* (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 12), *Доброскок Ірину Володимирівну* (ЗОШ І–ІІІ ступенів № 16), *Харламову Олену Арнольдівну* (Первомайська гімназія), адміністрації: Куцурубської, Іванівської ЗОШ Очаківської районної ради, Тімірязівської ЗОШ Вознесенської районної ради, ЗОШ № 17 м. Первомайська, методистів-кураторів Вознесенського, Очаківського районних методичних

кабінетів, Первомайського методичного кабінету за активну участь у проведенні міжрайонних семінарів.

Участь учителів музичного мистецтва у фестивалях та конкурсах

Всеукраїнський конкурс «Учитель року» – 2013

Всеукраїнський конкурс «Учитель року» – це один із способів привернути увагу громадськості до педагогічної професії, вчительства та проблем сьогодення в освіті. Його проведення – це цілеспрямований, систематичний пошук унікальних сучасних творчих здобутків. У ньому беруть участь не просто чудові педагоги, а яскраві особистості, чий досвід і спродвижницька праця дають можливість з оптимізмом дивитись у майбутнє нашої держави. У період реформування освіти роль учителя в навчально-виховному процесі має бути переосмислена кожним. Конкурс допомагає краще зрозуміти і усвідомити значимість цієї професії в житті країни та її майбутніх будівників, нинешніх школярів, систематизувати надбане щоденною кропіткою працею, зробити крок до педагогічної зрілості. Раз на чотири роки у всеукраїнському конкурсі «Учитель року» оголошується номінація «Музичне мистецтво». Вперше вчителі музичного мистецтва взяли участь у цьому конкурсі у 2001 році. За 12 років участі в цікавому й складному творчому професійному вчительському випробуванні Миколаївщина має певні досягнення: 2001 рік – Абсолютний переможець (Петрова Ірина Яківна, учитель музичного мистецтва Миколаївського муніципального колегіуму Миколаївської міської ради); 2005 рік – Лауреат Всеукраїнського конкурсу (Кібалова Тетяна Валеріївна, учитель музичного мистецтва Миколаївського спеціалізованого НВК для дітей зі зниженим зором Миколаївської міської ради); 2009 рік – Дипломант III, всеукраїнського етапу (Семенов Сергій Володимирович, учитель музичного мистецтва Куйбишівської ЗОШ I–III ступенів Веселинівської районної ради).

У 2012 – 2013 навчальному році вчетверте відбувся Всеукраїнський конкурс «Учитель року» в номінації «Музичне мистецтво».

В обласному етапі конкурсу взяли участь 19 учителів музичного мистецтва:

- *Бабінець Віктор Іванович*, учитель музичного мистецтва Порічанської ЗОШ I – III ступенів Веселинівської районної ради;
- *Богатирьов Андрій Олександрович*, учитель музичного мистецтва Парутинської ЗОШ I – III ступенів Очаківської районної ради;

- *Бонгар Тетяна Євгеніївна*, учитель музичного мистецтва Великомечетнянської ЗОШ I – III ступенів Кривоозерської районної ради;
- *Борян Тетяна Володимирівна*, учитель музичного мистецтва Новоодеської ЗОШ I – III ступенів № 3 Новоодеської районної ради;
- *Волченко Наталія Василівна*, учитель музичного мистецтва Калинівської ЗОШ I – III ступенів № 3 Єланецької районної ради;
- *Гострик Олена Михайлівна*, учитель музичного мистецтва Новобузької ЗОШ I – II ступенів № 4 Новобузької районної ради;
- *Жосан Оксана Петрівна*, учитель музичного мистецтва Очаківської ЗОШ I – III ступенів № 4 Очаківської міської ради;
- *Жуковська Олена Миколаївна*, учитель музичного мистецтва Новofедорівської ЗОШ I – III ступенів Березанської районної ради;
- *Зелінська Світлана Володимирівна*, учитель музичного мистецтва Ольшанської ЗОШ I – III ступенів Миколаївської районної ради;
- *Казаков Віктор Михайлович*, учитель музичного мистецтва Адамівської ЗОШ I – III ступенів Врадіївської районної ради;
- *Калімова Світлана Олександрівна*, учитель музичного мистецтва Новоданилівської ЗОШ I – III ступенів Казанківської районної ради;
- *Козка Тетяна Валентинівна*, учитель музичного мистецтва Першої української гімназії імені Миколи Аркаса Миколаївської міської ради;
- *Пащенко Людмила Анатоліївна*, учитель музичного мистецтва Доманівського РНВК «Доманівська ЗОШ I – III ступенів №1 – Центр дитячої та юнацької творчості» Доманівської районної ради;
- *Петрашковська Ірина Леонідівна*, учитель музичного мистецтва Первомайської ЗОШ I – III ступенів № 12 Первомайської міської ради;
- *Руденко Павло Миколайович*, учитель музичного мистецтва Вознесенської ЗОШ I – III ступенів № 8 Вознесенської міської ради;
- *Сьох Руслан Віталійович*, учитель музичного мистецтва Галицинівської ЗОШ I – III ступенів Жовтневої районної ради;
- *Таричева Валентина Альбертівна*, учитель музичного мистецтва Іллічівської ЗОШ I – III ступенів імені М. О. Дроботька Братської районної ради;
- *Терещенко Наталя Сергіївна*, учитель музичного мистецтва Южноукраїнської ЗОШ I–III ступенів № 1 імені Захисників Вітчизни Южноукраїнської міської ради;
- *Ярова Ольга Петрівна*, учитель музичного мистецтва Таборівської ЗОШ I–III ступенів Вознесенської районної ради.

В очний тур II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу "Учитель року – 2013" увійшло 10 учасників:

- *Бабінець Віктор Іванович*, учитель музичного мистецтва Порічанської ЗОШ I – III ступенів Веселинівської районної ради;
- *Борян Тетяна Володимирівна*, учитель музичного мистецтва Новоодеської ЗОШ I – III ступенів Новоодеської районної ради;
- *Волченко Наталія Василівна*, учитель музичного мистецтва Калинівської ЗОШ I–III ступенів Єланецької районної ради;
- *Гострик Олена Михайлівна*, учитель музичного мистецтва Новобузької ЗОШ I – II ступенів № 4 Новобузької районної ради;
- *Жуковська Олена Миколаївна*, учитель музичного мистецтва Новофедорівської ЗОШ I–III ступенів Березанської районної ради;
- *Козка Тетяна Валентинівна*, учитель музичного мистецтва Першої української гімназії імені Миколи Аркаса Миколаївської міської ради;
- *Руденко Павло Миколайович*, учитель музичного мистецтва Вознесенської ЗОШ I–III ступенів № 8 Вознесенської міської ради;
- *Сьох Руслан Віталійович*, учитель музичного мистецтва Галицинівської ЗОШ I–III ступенів Жовтневої районної ради;
- *Таричева Валентина Альбертівна*, учитель музичного мистецтва Іллічівської ЗОШ I–III ступенів імені М. О. Дроботька Братської районної ради;
- *Ярова Ольга Петрівна*, учитель музичного мистецтва Таборівської ЗОШ I – III ступенів Вознесенської районної ради.

Всеукраїнський конкурс “Учитель року – 2013

Номінація “Музичне мистецтво”

Ярова О. П.
Вознесенський р-н

Козка Т. В.
м. Миколаїв

Бабінець В. І.
Веселинівський р-н

Всеукраїнський конкурс “Учитель року – 2013

Номінація “Музичне мистецтво”

Гострик О. М.
Новобузький р-н

Бонгар Т. Є.
Кривоозерський р-н

Жуковська О. М.
Березанський р-н

Таричева В. А.
Братський р-н

Всеукраїнський конкурс “Учитель року – 2013

Номінація “Музичне мистецтво”

Руденко П. М.
м. Вознесеньк

Волченко Н. В.
Єланецький р-н

Сьох Р. В.
Жовтневий р-н

Журі II (обласного) етапу Всеукраїнського конкурсу у складі:

- Аристова Людмила Сергіївна, к. пед. н., доцент кафедри мовно-літературної та художньо-естетичної освіти МОППО – голова;
- Кібалова Тетяна Валеріївна, методист із музичного мистецтва лабораторії методики художньо-естетичної освіти МОППО, Лауреат Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2005», відмінник освіти України, учитель-методист, – заступник голови;
- Белова Ірина Михайлівна, заступник директора з науково-педагогічної роботи МОППО;
- Петрова Ірина Яківна, учитель музичного мистецтва Миколаївського муніципального колегіуму Миколаївської міської ради, переможець Всеукраїнського конкурсу «Учитель – року – 2001», заслужений учитель України, учитель-методист;
- Семенов Сергій Володимирович, учитель музичного мистецтва, директор Куйбишевської ЗОШ І–ІІІ ступенів Веселинівської районної ради, дипломант Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2009»;
- Муравйова Тетяна Сергіївна, учитель музичного мистецтва Іванівської ЗОШ І–ІІІ ступенів Очаківської районної ради, старший учитель;
- Шишкіна Людмила Василівна, учитель музичного мистецтва Березнегуватської ЗОШ І–ІІІ ступенів Березнегуватської районної ради, учитель-методист – визначило переможця і призерів Конкурсу.

I місце посів **Руденко Павло Миколайович**, учитель музичного мистецтва Вознесенської ЗОШ І – ІІІ ступенів № 8 Вознесенської міської ради;

II місце посів **Сьох Руслан Віталійович**, учитель музичного мистецтва Галицинівської ЗОШ І – ІІІ ступенів Жовтневої районної ради;

III місце посіла **Волченко Наталія Василівна**, учитель музичного мистецтва Калинівської ЗОШ І–ІІІ ступенів Єланецької районної ради.

Приз у номінації "Найкращій сільській учитель" отримала **Гострик Олена Михайлівна**, учитель музичного мистецтва Новобузької ЗОШ І – ІІ ступенів № 4 Новобузької районної ради.

Учасники обласного етапу на сцені Миколаївського палацу творчості учнів

На III етапі Всеукраїнського конкурсу "Учитель року – 2013" , що проходив у м. Луцьку, **Павло Миколайович Руденко**, учитель музичного мистецтва Вознесенської ЗОШ I – III ступенів № 8 Вознесенської міської ради, посів III місце і отримав почесне звання «**Лауреат Всеукраїнського конкурсу – 2013**».

Учасники Всеукраїнського етапу у м. Луцьк

Голова Миколаївської ОДА М.Круглов привітав учителя музичного мистецтва
Вознесенської ЗОШ № 8 П.Руденка зі здобуттям звання
Лауреата Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2013»

Шановний Павле Миколайовичу!

Щиро вітаю Вас із здобуттям високого результату – званням Лауреата Всеукраїнського конкурсу «Учитель року – 2013» у номінації «Музичне мистецтво»! 2013 рік за ініціативою Президента України Віктора Федоровича Януковича оголошено роком дитячої творчості. Усі ми розуміємо, що тільки творчий, високопрофесійний учитель може плекати творчого учня.

Постать Учителя є особливою, а вчительська професія почесна в нашого народу з літописних часів. Саме вчитель завжди вважався носієм високої культури, світочем, що веде за собою в пошуках мудрості та краси.

Мистецтво є не лише безпосереднім втіленням культури, а й могутнім засобом становлення особистості. Така особистість має володіти великим духовно-творчим потенціалом і бути готовою до будь-якої діяльності, гармонійно пов'язаною з проблемами суспільства та самої людини, спираючись однаковою мірою на образне та логічне мислення.

Ніякі суперсучасні технології та інновації не замінять педагогічний талант, професіоналізм і майстерність учителя мистецтва, який має особливе завдання: сформувати людину зі здібностями митця, особистість, яка здатна до формування естетичних та етичних систем суспільного життя й естетичного середовища.

Від усієї душі бажаю Вам благополуччя, міцного здоров'я, сімейного щастя та подальших успіхів на ниві педагогічної праці! Талановитих Вам учнів і нових звершень!

З повагою голова обласної
державної адміністрації

Микола Круглов

Експериментально-дослідна робота

Учителі музичного мистецтва Миколаївської області беруть активну участь у експериментально-дослідній роботі:

- Всеукраїнський експеримент за темою: "Художньо-естетична освіта і виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі впровадження інтегрованих курсів".

В експериментальній роботі всеукраїнського рівня беруть участь: Фоміна Г. Я, учитель художньої культури Єланецької ЗОШ І–ІІІ ступенів Єланецької районної ради; Козка Т. В., учитель інтегрованих курсів «Мистецтво», «Художня культура» Першої української гімназії імені Миколи Аркаса; Іовчева М. В., учитель художньої культури Бармашівської ЗОШ І–ІІІ ступенів Жовтневої районної ради; Манзюк Т. М., учитель образотворчого мистецтва Куйбишевського НВК Снігурівської районної ради; Волченко Н. В., учитель музичного мистецтва Калинівської ЗОШ І–

III ступенів Єланецької районної ради, учитель-методист; Руденко О. М., учитель музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Мистецтво» Вознесенської гімназії № 1 Вознесенської міської ради; Волошина К. Д., учитель інтегрованого курсу «Художня культура» Михайло-Ларинської ЗОШ I–III ступенів Жовтневої районної ради, учитель-методист; Бродовська Т. К., учитель музичного мистецтва та інтегрованого курсу «Художня культура» Южноукраїнської ЗОШ I–III ступенів № 3 Южноукраїнської міської ради, учитель-методист; Керекеслер (Гушпіт) Н. Б., учитель інтегрованого курсу «Художня культура» Доманівського районного НВК «Доманівська ЗОШ I–III ступенів № 1» Доманівської районної ради; Таран О. О., учитель музичного мистецтва Коблевської ЗОШ I–III ступенів Березанської районної ради; Марченко В. С., учитель художньої культури Снігурівської районної гімназії Снігурівської районної ради; Островчук О. І., учитель художньої культури Куїбишевського НВК Снігурівської районної ради; Шишкіна Л. В., учитель музичного мистецтва Березнегуватської ЗОШ I–III ступенів Березнегуватської районної ради, учитель-методист.

- Регіональний експеримент "Упровадження комп'ютерних мультимедійних технологій на уроках мистецьких дисциплін".

В експериментальній роботі регіонального рівня беруть участь учителі мистецтва м. Южноукраїнська: Янкул Людмила Валентинівна, учитель музичного мистецтва Южноукраїнської ЗОШ I–III ступенів № 1, Бродовська Тетяна Костянтинівна, учитель музичного мистецтва Южноукраїнської ЗОШ I–III ступенів № 3, Соловійова Світлана Вікторівна, учитель музичного мистецтва Южноукраїнської ЗОШ I – III ступенів № 4 та ін.

У 2012-2013 навчальному році експеримент було продовжено і розширено. До розширеного складу учасників експерименту ввійшли: Вознесенська ЗОШ I–III ступенів № 8 Вознесенської міської ради (учитель музичного мистецтва – Руденко Павло Миколайович), Миколаївська спеціальна загальноосвітня школа-інтернат № 4 Миколаївської обласної ради (учитель музичного мистецтва – Максимець Олександр Петрович).

Міжнародні та Всеукраїнські школи методичного досвіду

З – 7 вересня на базі Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти відбулась VI Всеукраїнська та I Міжнародна школа методичного досвіду «Поліхудожнє виховання учнів загальноосвітньої школи в процесі впровадження інтегрованих курсів "Мистецтво", "Художня культура», у якій працювали учителі-практики

експериментальних навчальних закладів Миколаївської області, а також м. Миколаїв, м. Києва, м. Севастополя; Чернігівської, Луганської, Івано-Франківської, Донецької, Рівненської, Житомирської, Черкаської, Запорізької, Сумської, Тернопільської, Закарпатської, Кіровоградської, Полтавської, Одеської, Херсонської областей України.

Нові тенденції в оновленні освіти, дослідницько-експериментальної роботи в Україні з конструювання художньо-естетичних моделей освіти, ініціатива лабораторії естетичного виховання Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України (в особі Л. М. Масол, кандидата педагогічних наук, провідного наукового співробітника лабораторії естетичного виховання Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, головного редактора журналу «Мистецтво та освіта»); Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (О. Я. Коваленко, головний спеціаліст департаменту загальної середньої та дошкільної освіти); Інституту інноваційних технологій та змісту освіти (О. В. Гайдамака, начальник відділу науково-методичного забезпечення змісту дошкільної та початкової освіти Інституту інноваційних технологій та змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України) сприяли створенню на Миколаївщині Всеукраїнської школи методичного досвіду.

Під час роботи I Міжнародної школи вчителі мистецтва пройшли навчання під час тренінгів, майстер-класів від видатних науковців у мистецькій галузі:

- *із музичного мистецтва* – Школяр Володимир Олександрович, кандидат педагогічних наук, доцент, провідний науковий співробітник Федеральної державної наукової установи «Інститут художньої освіти» Російської академії освіти;
- *з образотворчого мистецтва* – Копцева Тетяна Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, старший науковий співробітник лабораторії історії художньої освіти Федеральної державної наукової установи «Інститут художньої освіти» Російської академії освіти;
- *з хореографії* – Чапкіс Григорій Миколайович, народний артист України, почесний професор Київського національного університету культури і мистецтв імені Корнійчука, член Національної спілки хореографів України, лауреат міжнародних конкурсів, танцмейстер.

Представники Російської академії освіти, українські науковці протягом тижня плідно співпрацювали з українськими педагогами за такими напрямками:

- співпраця в рамках проекту ЮНЕСКО і МФГС «Художня освіта в країнах СНД»: розвиток творчого потенціалу у XXI столітті»;
- регіональні та міжнародні контенти художньо-естетичної освіти і виховання;
- компетентнісний підхід у поліхудожньому вихованні школярів;
- інноваційні художньо-педагогічні методики і технології.;
- зміст художньо-естетичної освіти та виховання, його реалізація в державних стандартах, навчальних програмах і підручниках;
- організаційні та методичні засади Всеукраїнського експерименту «Художньо-естетична освіта та виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів у процесі впровадження інтегрованих курсів».

VII Всеукраїнська та II Міжнародна школа методичного досвіду «Розвиток творчого потенціалу учнів загальноосвітніх навчальних закладів у системі поліхудожньої освіти та виховання», проходила з 24 – 30 червня у с. Коблеве, у рамках Школи працювала обласна конференція вчителів музичного, образотворчого мистецтва та художньої культури "Теорія і практика реалізації Державних стандартів освітньої галузі «Мистецтво» в умовах реформування вітчизняної освіти".

Під час роботи конференції відбулися авторські презентації підручників музичного, образотворчого мистецтва, інтегрованого курсу «Мистецтво»; працювали майстер-класи, круглі столи, на яких були обговорені основні напрями роботи щодо забезпечення реалізації державних стандартів освітньої галузі «Мистецтво», шляхи розвитку творчого потенціалу учнів у системі поліхудожньої освіти та виховання, компетентнісний підхід до оцінки результатів мистецької освіти та поліхудожнього виховання в умовах реформування національної системи освіти:

- "Особливості педагогічних технологій на уроках мистецького циклу"
Аристова Людмила Сергіївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.
- "Механізми розвитку сприйняття творів мистецтва: психологічний аспект"
Ляхова Валентина Петрівна, доцент кафедри педагогіки, психології та менеджменту освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.
- "Оновлення змісту, форм та методів роботи з обдарованою учнівською молоддю: Перший обласний турнір юних знавців музичного краєзнавства"

Кібалова Тетяна Валеріївна, методист лабораторії методики художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

- "Моделювання процесу формування в учнів естетичного ставлення до мистецтва в процесі вивчення анімаційного кіно"

Козка Тетяна Валентинівна, учитель інтегрованого курсу «Мистецтво» (музичне мистецтво) та художньої культури Першої української гімназії ім. Миколи Аркаса Миколаївської міської ради.

- "Пріоритети мистецького простору навчального курсу «Художня культура» в сучасному багатоманітні молодіжного культурного середовища."

Пастухова Наталія Миколаївна, директор Снігурівської гімназії Снігурівської районної ради;

Бродовська Тетяна Костянтинівна, учитель музичного мистецтва та художньої культури Южноукраїнської ЗОШ І–ІІІ ст. Южноукраїнської міської ради, учитель-методист.

- "Збереження традицій української пісенної спадщини: навчальний процес, позаурочна хорова творчість"

Шишкіна Людмила Василівна, учитель музичного мистецтва та художньої культури Березнегуватської ЗОШ І–ІІІ ст. Березнегуватської районної ради, учитель-методист;

Волченко Наталія Василівна, учитель музичного мистецтва інтегрованого курсу «Мистецтво» Єланецької ЗОШ І–ІІІ ст. Єланецької районної ради, учитель-методист;

Янкул Людмила Валентинівна, учитель музичного мистецтва та художньої культури Южноукраїнської ЗОШ І–ІІІ ступенів Южноукраїнської міської ради, учитель-методист. Презентація авторського проекту як прояв самостійної дослідно-пошукової роботи учнів

Фоміна Галина Ярославівна, учитель художньої культури Єланецької ЗОШ І–ІІІ ст. Єланецької районної ради, учитель-методист;

Руденко Ольга Миколаївна, учитель музичного мистецтва інтегрованого курсу «Мистецтво» та художньої культури Вознесенської гімназії № 1 Вознесенської міської ради.

У рамках роботи відбулося відкриття пересувної Міжнародної виставки дитячого малюнка, а також участь організаторів і учасників II Міжнародної школи у роботі Міжнародного фестивалю дитячої творчості «Золотий лелека».

РЕКОМЕНДАЦІЇ

У 2013-2014 навчальному році слід звернути увагу на впровадження нових навчальних програм: для 1, 2 класу початкової школи, створених відповідно до нового Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого Постановою КМУ № 462 від 20.04.2011, та для 5 класу основної школи, визначеної Державним стандартом базової і повної загальної середньої освіти (затверджений постановою КМУ від 23 листопада 2011 р. № 1392).

З метою удосконалення викладання мистецьких дисциплін слід посилити увагу до змісту, творчих та виховних аспектів, інформативної та комунікативної спрямованості навчального процесу, формування пізнавальних, креативних, мистецьких компетентностей школярів. Поряд зі зменшенням репродуктивних методів навчання, необхідно всебічно сприяти створенню умов для особистісно-орієнтованого підходу до навчання та виховання учнів на уроках музичного мистецтва. Першочергову роль у цих процесах відіграє сприймання та інтерпретація мистецьких творів на уроках музичного мистецтва (як у початковій, так і в основній школі), що формують в учня образне й узагальнене сприйняття світу, усвідомлення власного місця в ньому, розширює кругозір, збагачує словниковий запас, розвиває комунікативні здібності.

На уроках музичного мистецтва посилити увагу до практичної музично-творчої та виконавської діяльності учнів, яка є засобом втілення загальнолюдських та естетичних цінностей в особистісні (і в цьому її головна роль на уроках музичного мистецтва). Розвиток особистісних якостей учнів на уроках музичного мистецтва має ґрунтуватися на формуванні основних компетенцій: когнітивних (пізнавальних); креативних (творчих); методологічних (розвиток понятійно-логічного мислення, здатність до самоаналізу та самооцінки); комунікативних (розуміння почуття інших людей, бачень і розумінь дійсності через розуміння мови мистецтва); світоглядних (сприйняття цілісної картини світу, здатність цінувати національну самобутність і культурну спадщину України).

Найважливішим завданням при вивченні музики учнями початкової школи є навчання їх не тільки спостерігати і емоційно сприймати те, чи інше явище, тобто не лише слухати і чути музику, але й роздумувати про неї, висловлювати свої думки й враження.

Слід звернути увагу на те, що структура програми «Мистецтво» для 5– 9 класів забезпечує цілісність змісту мистецької освіти в основній школі. Програма складається з блоків відповідно до навчальних предметів: «Музичне мистецтво» і «Образотворче мистецтво» або інтегрований курс «Мистецтво». А також на те, що програма передбачає творче ставлення вчителя до змісту і технологій навчання, поурочного розподілу навчального художнього матеріалу. Він має можливість обирати мистецькі твори для сприймання та співу, орієнтуючись на навчальну тематику та критерій їх високої художньої якості, а також розробляти художньо-практичні й ігрові завдання для учнів, враховуючи програмні вимоги, мету уроку, дбаючи про цілісну драматургію уроку.

Не менш важливим є встановлення природних зв'язків між шкільними заняттями музикою та позашкільним життям учнів. У наступному навчальному році слід приділити увагу таким напрямкам діяльності: підвищення професійної та фахової майстерності учителя музичного мистецтва, ефективність особистісно зорієнтованих технологій та методик навчання; удосконалення контрольно-оцінювальної діяльності вчителя; реалізація допрофільної підготовки учнів.

З метою реалізації завдань навчальної програми з музичного мистецтва та їх доповнення щодо посилення практичної спрямованості навчально-виховного процесу доцільно активізувати та вдосконалити інтеграцію навчальної діяльності в позакласну та позашкільну творчу діяльність учнів, організовувати відвідування музичних театрів, філармоній, концертних залів, літературних та художніх музеїв. Також важливим є вивчення і відтворення елементів народних обрядових свят із урахуванням регіональних особливостей, умов та місцевих традицій, яка є засобом втілення загальнолюдських та естетичних цінностей в особистісні (і в цьому її головна роль на уроках музичного мистецтва).